

22. III. 1983

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

letnik XX

marec 1983

Št. 3

Za leto 1983 načrtujemo majhno rast

Oblikovanje načrta poslovanja po predpisih

Načrt poslovanja za 1983 smo sestavili na podlagi dveh planskih listin. Prva nosi naslov „Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka“, drugo pa lahko imenujemo izhodišča za plan 1983. Obe listini obsegata zastavljene cilje in poti za doseganje le-teh. Razlikujeta se najbolj v tem, da so v dogovoru bolj določno postavljeni cilji, ki so opredeljeni v resoluciji o politiki razvoja družbenega plana SRS, izhodišča pa zajemajo cilje, ki smo jih postavili delavci v temeljnih organizacijah. V primerjavi s prejšnjimi leti je dogovor tudi močno spremenjen. Lahko bi še rekli, da je zelo zapleten in za nekatere dejavnosti težko sprejemljiv.

Načrtujemo samo 10-odstotno rast dohodka

Kar se tiče celotnega prihodka vseh temeljnih organizacij, smemo zapisati, da tako nizke minimalne rasti nismo načrtovali že več let. To pomeni, da sodi gozdarstvo med dejavnosti, ki bodo morale letos gospodariti v posebno težkih razmerah. Vzroka za tako stanje sta dva: enak obseg proizvodnje in počasnejše naraščanje prodajnih cen lesa.

Za obseg proizvodnje je znano, da je gozdarstvo že 1982 in za naslednja tri leta prevzelo povečano obveznost sečnje zaradi nadomeščanja uvoženih surovin. V rednih razmerah bi tolikšen obseg proizvodnje dosegli šele 1985. Zato se blagovna proizvodnja letos in naslednja leta količinsko ne bo povečevala. Tako smo na primer leta 1981 načrtovali 197.370 m³ blagovne proizvodnje, 1982 208.100 m³ ali 5,5 odstotka več. Letos, ko načrtujemo enako blagovno proizvodnjo,

208.100 m³, lahko načrtujemo rast celotnega prihodka samo na osnovi prodajnih cen. Do sedaj nam je znano, da se bodo le-te povečale le za nekatere sortimente. Za hrast se bodo celo znižale, za drva pa ostale nespremenjene. Na podlagi načrta blagovne proizvodnje in njene strukture predvidevamo, da se bo povprečna prodajna cena za 1 kubik lesa povečala za okoli 11 odstotkov. Zaradi enakega obsega proizvodnje načrtujemo le za 11 odstotkov večji celotni prihodek vseh temeljnih organizacij.

Z večjo negotovostjo načrtujemo rast materialnih stroškov, ker še ne vemo, kako se bodo spreminjale cene materialov in storitev. Najverjetneje bodo zaradi cen materialni stroški rasli hitreje od celotnega prihodka. Zato jih lahko zmanjšamo samo z manjšo porabo. Če štejemo zraven še amortizacijo, ki se bo zaradi ponovne cenitve osnovnih sredstev povečala za okoli 40 odstotkov, moramo načrto-

vati porast materialnih stroškov največ za 10 odstotkov.

Načrtovana rast celotnega prihodka in materialnih stroškov nam obeta le za 10 odstotkov večji dohodek.

Povečanje dohodka samo zaradi višjih cen ne sme biti osnova za nominalno povečanje osebnih dohodkov

Pogoji za pridobivanje dohodka se naglo slabšajo. Še večje omejitve moramo upoštevati pri načrtovanju razporejanja dohodka in oblikovanju osebnih dohodkov, ki jih predpisuje že v začetku omenjeni dogovor.

Pri 10-odstotni rasti dohodka lahko povečamo osebne dohodke največ za 2 odstotka, za nadaljnjih 4,5 odstotka pa jih lahko povečamo, če bodo ob polletnem obračunu uspeha poslovanja razvidni naslednji delovni in poslovni rezultati: proizvodnost, gospodarnost, donosnost in večji izvoz.

To pomeni, da morajo osebni dohodki rasti za 80 odstotkov počasneje od rasti dohodka. Po lanskem dogovoru so lahko rastli osebni dohodki počasneje od rasti dohodka za 8 odstotkov in bi pri 10-odstotni rasti dohodka lahko osebne dohodke povečali za 9,2 odstotka. Še drugače povedano, za temeljne organizacije, ki ne bodo uspele dokazati, da niso povečale dohodka samo na podlagi višjih prodajnih cen, temveč tudi z boljšo proizvodnostjo, gospodarnostjo in donosnostjo ter večjim izvozom, pomeni za 80 odstotkov počasnejša rast osebnih dohodkov v resnici zamrzitev le-teh.

Kako lahko povečamo proizvodnost dela, je prvo vprašanje, na katerega moramo odgovoriti. Na podlagi tistega, kar smo že povedali o blagovni proizvodnji, katere obseg je enak lanskemu načrtu, nimamo večjih možnosti, čeprav obstajata dva načina za povečanje proizvodnosti dela. Prvič, da dosežemo enako proizvodnjo z manjšim številom zaposlenih. Manjše število delavcev pa bi to zmoglo, če bi izboljšali opremljenost za delo in organizacijo dela, bolje usposobili delavce in če bi delavci bolje izkoristili delovni čas.

Drugič, da z enakim številom zaposlenih povečamo obseg proizvodnje. V letošnjem letu lahko povečamo obseg proizvodnje samo tako, da opravimo poleg rednih načrtovanih gozdnogojitvenih del še vsa lanska neizvršena gojitvena dela.

Pri obeh načinih povečanja proizvodnosti moramo računati tudi na ugodnejše vremenske razmere.

Za koliko odstotkov bi lahko povečali proizvodnost dela, pa je drugo vprašanje, na katerega je zaradi slabe izbire enotnega merila nekoliko težje odgovoriti. Nemogoče je sešteti m³ in ha,

Više v Rogu je bila letošnja pozna zima s snegom bolj radodarna kot v dolini. Sneg v gozdu ustvarja polno zanimivih in lepih podob. Takole je oblekel vitko, osamljeno smreko. (17. februarja; foto: Alojz Puhani)

(Nadaljevanje na 26. str.)

(Nadaljevanje s 25. str.)

zato moramo celotni obseg proizvodnje ene temeljne organizacije za dve obdobji preračunati v ure na podlagi veljavnih normativov. Če bo koeficient proizvodnosti letošnjega obračunskega obdobja v primerjavi z lanskim enakim obračunskim obdobjem za 1 odstotek večji, bomo lahko povečali tudi osebne dohodke za enak odstotek. Koeficient proizvodnosti izračunamo tako, da število ur, ki predstavlja celotni obseg proizvodnje temeljne organizacije, delimo s povprečnim številom zaposlenih.

Z vidika gospodarnosti je poslovanje bolj uspešno, čim večji celotni prihodek dosežemo ob danih materialnih stroških skupaj z amortizacijo ali čim manjši so stroški pri doseganju danega celotnega prihodka. Po dogovoru moramo prikazati gospodarnost s koeficientom, ko primerjamo celotni prihodek z materialnimi stroški in amortizacijo. Koeficient nam pove, koliko dinarjev celotnega prihodka smo uresnicili pri 1 dinarju stroškov. Na ravni GG smo 1981 za 1 dinar stroškov pridobili 2,31 dinarjev celotnega prihodka, lani pa je koeficient gospodarnosti znašal le 2,02, kar pomeni, da smo bolj kot prihodke povečali stroške: gorivo, razstrelivo, elektrika, storitve drugih itd. Če se bodo letos prodajne in nabavne cene povečale v enakem razmerju kot lani, bo koeficient gospodarnosti za toliko odstotkov večji, za kolikor bomo zmanjšali porabo materiala. Za enak odstotek bomo lahko povečali tudi osebne dohodke.

Tudi v kazalniku donosnosti se zrcali uspešnost poslovanja. V zasebnem življenju merimo donosnost z letnimi obrestmi v primerjavi z vloženim zneskom. Namesto zneska obresti imamo v delovni organizaciji dobiček ali akumulacijo, vloženemu znesku pa so podobna poslovna sredstva. Če oba različna zneska med seboj primerjamo, dobimo v zasebnem življenju v odstotku izraženo donosnost glavnice, v delovni organizaciji pa koeficient donosnosti poslovnih sredstev. Donosnost glavnice je tem večja, čim višje so bančne obrestne mere, donosnost poslovnega sklada pa bo tem večja, čim večji dobiček bomo pridobili z danimi poslovnimi sredstvi. Dogovor o razporejanju dohodka opredeljuje donosnost nekoliko drugače. Po njem primerjamo poslovna sredstva z dohodkom in ne z akumulacijo. Zato lahko ta kazalnik imenujemo koeficient

dohodkovnosti poslovnih sredstev.

Povečanja donosnosti zaradi ponovne cenitve osnovnih sredstev ne predvidevamo, ker se bodo tako poslovna sredstva povečala najmanj za toliko, kot dohodek.

Na koncu nam ostane samo še izvoz, ki nam daje možnost za kak odstotek povečati osebne dohodke. Povečanja izvoza

za zdaj še ne predvidevamo, ker smo glede tega odvisni od izvoznega dovoljenja.

V povzetku smemo še zapisati, da nas zaostreni pogoji za gospodarjenje silijo tako daleč, da se bomo morali sprijazniti z naslednjim: prvič, standard vseh zaposlenih ne ustreza rezultatom poslovanja iz preteklih let, in drugič, že letos moramo začeti deliti dohodek

le na podlagi resničnih doseženih rezultatov poslovanja. Ker je standard zaposlenih večji od resničnih doseženih rezultatov poslovanja, se bodo osebni dohodki najprej močno znižali in šele kasneje jih bomo lahko povečevali v sorazmerju s praviimi rezultati dela in poslovanja temeljne organizacije.

JANEZ RUSTJA

Zaključni račun

V TEŽJIH RAZMERAH VEČ KOT ZADOVOLJIVO

Povečana proizvodnja

Leta 1982 smo iz družbenih gozdov oddali 141.730 m³, iz zasebnih pa 67.070 m³ lesa, kar pomeni za 3 oziroma za 23 odstotkov večjo proizvodnjo kot prejšnje leto.

Glede na plan je proizvodnja presežena za 2 odst. v družbenem in za 3 odst. v zasebnem sektorju. S tako proizvodnjo smo dosegli raven, ki bijo sicer po rednih gozdnogospodarskih načrtih dosegli šele leta 1985.

To pa zato, ker je bilo gozdarstvu naloženo, da z večjo proizvodnjo lesa prispeva svoj delež k splošnim prizadevanjem za stabilizacijo gospodarstva. Z večjo proizvodnjo smo dobavili več lesa lesni industriji, ki bi sicer morala les uvažati. Z večjo proizvodnjo gozdarstva so se

zmanjšale potrebe po uvozu lesa in izboljšala se je plačilna bilanca republike in države. Raven proizvodnje, dosežene v preteklem letu, ne bomo mogli več zviševati v tem srednjeročnem obdobju. To bo posebna težava za našo delovno organizacijo, ker v gozdarstvu ni možno brez večje sečnje lesa povečevati obsega proizvodnje in s tem ustvarjati večji dohodek.

Celotni prihodek za 36, stroški pa kar za 52 odstotkov večji

Na podlagi takega obsega proizvodnje v gozdarski stroki in s poslovanjem drugih dejavnosti v DO, ki so posredno ali neposredno vezane na to proizvodnjo, je dosežen celotni prihodek 1.028.537.125 din, kar

znaša 36 odst. več kot v preteklem letu in 10 odst. več kot po planu. Iz celotnega prihodka moramo najprej pokriti materialne stroške, ki so doseženi v višini 471.161.716 din ali za 52 odst. več kot v preteklem letu za 21 odst. več kot po planu. Materialni stroški so torej rasli hitreje od celotnega prihodka, kar se negativno odraža pri dohodku, čistem dohodku in pri osebnih dohodkih. V materialnih stroških zavzemajo znaten delež stroški odkupa. Tako so znašali lani 148.294.020 din, leta 1981 pa 98.169.425 din. Če odkup odštejemo od materialnih stroškov v obeh obdobjih, se indeks gibanja materialnih stroškov brez odkupa ne spremeni, kar pomeni, da so stroški dejansko naraščali hitreje od celotnega prihodka. Težke gospodarske razmere so delovale na našo dejavnost negativno, saj so stroški proizvodnje naraščali znatno hitreje kakor naše prodajne cene.

Poslovni uspeh Gozdnega gospodarstva Novo mesto v letu 1982 v primerjavi z letom 1981 in planom 1982

Zap št.	Elementi	Doseženo od 1.1.-31.12.81	Plan 1982	Doseženo 1.1.-31.12.82	Indeks do 82/81	dos. 82/pl.
1	Celotni prihodek	756.946.052,60	939.047.980,00	1.028.537.125,67	136	110
2	Materialni stroški	309.530.757,19	389.615.400,00	471.161.716,92	152	121
3	Amortizacija	17.939.721,00	36.317.110,00	39.128.894,00	218	108
4	Dohodek /1-2-3/	429.480.974,41	531.115.470,00	518.246.514,75	121	98
5	Obveznosti iz dohodka	166.118.367,30	206.114.740,00	200.485.519,75	121	97
6	Čisti dohodek /4-5/	263.362.207,41	507.000.730,00	317.760.995,00	121	94
7	Za osebne dohodke	154.277.723,45	184.471.815,00	193.636.958,58	126	105
8	Za sklade /6-7 ali 9+10 +11+12/	109.084.483,96	122.528.915,00	124.124.036,42	114	101
9	Za poslovni sklad	75.724.488,89	87.256.018,00	79.227.867,99	105	91
10	Za rezervni sklad	10.148.983,85	12.152.873,00	12.267.353,80	121	101
11	Za sklad skupne porabe-prosti del	12.015.083,92	10.390.959,00	18.489.114,38	154	178
12	Za sklad skupne porabe-stan del	11.195.927,30	12.729.065,00	14.139.700,25	126	111
13	Povprečno štev. zaposl.	730	730	767	105	105
14	Povprečni neto OD	13.204	14.886	15.610	118	105
15	Izpl. sred. skupne porabe-prosti del	8.659.138,00		12.351.499,85	143	

Amortizacija je dosežena v znesku 39,128.894 din, kar je zaradi novih amortizacijskih stopenj (veljale so od 1. 1. 1982) 2,18 krat več kot prejšnje leto. Te stopnje so bile znatno višje kot prejšnja leta. Poleg novih stopenj vplivajo na amortizacijo še nova osnovna sredstva, saj smo nanovo nabavili skupaj z nedokončanimi investicijami v letu 1982 za 80,103.473 din osnovnih sredstev. Poleg tega se osnovna sredstva ob koncu vsakega leta revalorizirajo, kar pomeni višjo osnovo za obračun amortizacije. Revalorizacijski količniki so z zakonom predpisani in so bili 1982 znatno višji kakor v preteklih letih.

Od dohodka odvisni osebni dohodki

Dohodek dobimo, če od celotnega prihodka odštejemo materialne stroške in predpisano amortizacijo. Dohodek 518,246.514 din je kar za 21 odst. večji kot v letu 1981 in znaša 89 odst. načrtovanega.

Dohodek je važen kazalec gospodarjenja. Od njegovega gibanja je odvisno tudi gibanje osebnih dohodkov. Ker so se 1982 bistveno spremenile amortizacijske stopnje, se za porast osebnih dohodkov uporablja primerljivi dohodek, tj. dohodek, povečan za amortizacijo po minimalnih stopnjah v obeh primerjalnih obdobjih. Primerljivi dohodek je dosežen v letu 1982 z indeksom 125, kar nam daje možnost za dvig osebnih dohodkov za 21,5 odst. Dejansko smo povečali osebne dohodke za 25,51 odst. Stimulacija pri izvozu za osebne dohodke znaša 2,42 odst., tako da znaša skupni možni porast osebnih dohodkov 23,92 odst., kar pomeni, da smo izplačali za 1,59 odstotka več osebnih dohodkov, kot bi smeli po dogovoru. To prekoračenje mase znaša 1,26 odstotka od letne mase osebnih dohodkov.

Za osebne dohodke smo namenili 193,636.958 din. V tem znesku so tudi osebni dohodki nanovo zaposlenih delavcev. V letu 1982 smo povečali število zaposlenih za 5 odst. Neto osebni dohodek na delavca je dosežen v višini 15.610 din, kar je za 18 odst. več kot v preteklem letu. Prekoračene osebne dohodke bomo morali opravičiti pri izvršnih svetih občin. Opravičili jih bomo z večjo sečnjo lesa, s sečnjo v Brkinih,

Zap. št.	Elementi	SKUPAJ GG	TOZD NOVO MESTO	TOZD STRAŽA	TOZD PODTURN	TOZD ČRMOŠNJICE	TOZD ČRNOEMLJ
1.	Celotni prihodek	1.028.537.125	109.289.032	133.739.466	142.731.885	91.491.165	80.025.695
2.	Materialni stroški	471.161.716	48.446.004	43.222.730	39.877.311	29.829.003	28.436.055
3.	Amortizacija	39.128.894	4.826.370	4.899.666	4.415.673	3.858.731	3.566.000
4.	Dohodek (1-2-3)	518.246.514	56.016.657	85.617.070	98.438.900	57.803.431	48.023.639
5.	Obvezn. iz doh.	200.485.519	21.388.631	27.647.089	42.135.639	23.447.259	17.796.849
6.	Čisti dohodek	317.760.995	34.628.025	57.969.980	56.303.260	34.356.171	30.226.789
7.	Za osebne doh.	193.636.958	24.933.628	26.679.145	24.950.597	19.285.664	23.936.298
8.	Za skl. skup. (6-7)	124.124.026	9.694.397	31.290.835	31.352.663	15.070.507	6.290.491
9.	Za rez. skl. 2,5 % od dohodka	12.267.353	1.400.416	2.140.426	2.460.972	1.445.085	1.200.591
10.	Za skl. skup. por. (skup.) od tega - stan. d. med let. - stan. d. po ZR - regr. za preh. 900 din na zap. za napr. del.	32.628.814 8.539.700 5.600.000	3.667.675 1.194.069 504.101	3.704.612 1.226.115 485.431	7.609.804 1.145.390 476.096	2.377.909 752.975 359.405	2.790.924 837.320 443.423
	- dr. d. skl. sk. por. 13.500 din na zap.	1.479.600	64.800	64.800	97.200	129.600	108.000
	- za dr. al. - km. kom. o.	10.248.282	1.458.000	1.404.000	1.377.000	1.039.500	1.282.500
	- za izg. del. menze	2.761.232	446.704	524.266	514.118	96.428	119.681
11.	Za poslov. skl. (skup.) (8-9-10) od tega - posoj. za nerazv. - združ. za ceste - združ. za luke - združ. za el. gosp. - za nafto in plin - za železnice - za druga združ. dom uč. v Postojni	79.227.867 9.771.990 3.726.223 89.892 2.265.696 2.008.067 2.287.322 1.400.100	4.626.305 918.458 336.395 89.188 204.551 181.285 206.490 204.974	25.445.795 2.336.967 1.085.792 887.875 660.236 585.138 666.494 206.934	21.281.886 2.700.970 1.088.937 2.087.444 661.541 586.294 667.811 199.234	11.247.512 847.653 493.039 130.681 299.702 265.689 302.686 152.750	2.298.975 303.352 218.280 57.872 132.729 117.632 133.987 187.613
	Del posl. sklada, ki ostane TOZD	56.780.575	2.484.960	19.616.356	15.089.651	8.755.308	1.147.508

Zap. št.	Elementi	TOZD TRAN. IN GR.	TOZD VRT. IN H.	TOK NOVO MESTO	TOK ČRNOEMLJ	TOK TREBNJE	DSSS
1.	Celotni prihodek	106.202.032	28.808.022	144.660.564	96.296.037	54.757.264	40.525.959
2.	Materialni stroški	52.210.116	14.174.174	105.093.051	68.130.866	31.253.737	10.488.665
3.	Amortizacija	12.365.932	558.100	475.745	717.051	950.649	2.494.926
4.	Dohodek (1-2-3)	41.625.932	14.075.748	39.091.767	27.448.120	22.552.878	27.552.367
5.	Obvezn. iz doh.	11.717.490	4.111.991	21.391.706	15.136.329	10.172.181	5.540.350
6.	Čisti dohodek	29.908.442	9.963.757	17.700.061	12.311.791	12.380.697	22.012.017
7.	Za osebne doh.	18.029.526	7.738.521	14.012.206	9.181.714	7.642.463	17.247.191
8.	Za skl. skup. (6-7)	11.878.915	2.225.235	3.687.854	3.130.076	4.733.233	4.764.825
9.	Za rez. skl. 2,5 % od dohodka	1.040.648	351.893	977.294	686.203	563.821	-
10.	Za skl. skup. por. (skup.) od tega - stan. d. med let. - stan. d. po ZR - regr. za preh. 900 din na zap. za nepr. del. - dr. d. skl. sk. por. 13.500 din na zap. - za dr. sk. - km. kom. o. - za izg. del. menze	2.548.157 909.365 298.727 140.400 864.000 335.665	1.198.587 370.758 163.366 54.000 472.500 137.962	1.925.501 370.758 247.383 64.800 715.500 243.932	1.107.279 317.001 177.369 54.000 513.000 45.900	933.536 316.340 144.695 54.000 418.500	4.764.825 816.478 2.300.000 648.000 703.782
11.	Za poslov. skl. (skup.) (8-9-10) od tega - posoj. za nerazv. - združ. za ceste - združ. za luke - združ. za el. gosp. - za nafto in plin - za železnice - za druga združ. dom uč. v Postojni	8.290.104 1.464.637 26.564 20.472 16.147 14.314 16.308 139.309	674.754 122.487 77.215 20.472 46.952 41.611 47.397 69.584	785.059 388.299 127.968 33.928 77.813 68.962 78.551 108.227	1.336.593 233.887 108.613 28.796 66.044 58.532 66.670 73.505	3.240.875 455.275 164.416 43.591 99.976 88.604 100.924 57.964	- - - - - - - -
	Del posl. sklada, ki ostane TOZD	6.605.786	249.031	98.692	700.543	2.230.121	-

Leta 1982 opravljena gozdnogojitvena dela

TOZD, TOK	PLAN IZVR. O. P. O. NS	PRIPRAVA TAL		POGOZDOV.		OBZETEV		ČISCENJE		REDCENJE		OST. D. O. N. V.	VARSTV. POSRK.	V R E D N O S T		
		IN. H.	OSN.	IN. N.	PRVA	DRUGA	ME. GS. NS	PRVO	DRUGO	U. N. V.	URE			POSRK.	GOV. ENJE	ODKRAŽILO
TOZD NOVO M.	Plan	8.95	6.00	11.24	6.00	103.25	78.55	177.55	51.50	70.30	1754	355.00	10256504	1677300	11929304	
	Izvr.	8.69	8.35	11.58	7.54	103.77	81.70	171.20	49.51	227.10	1046	717.55	10377240	1672800	12050040	
TOZD STRAŽA	Plan	7.40	2.43	5.20	2.43	39.00	51.90	73.41	0.63	203.90	1984	6120.00	9279804	1985100	11213004	
	Izvr.	4.15	2.08	6.16	2.43	76.30	-	96.03	61.92	178.50	926	8726.32	8783230	1985100	10765330	
TOZD PODTURN	Plan	41.00	-	6.50	-	85.10	3.70	99.00	14.50	32.00	2456	5065.00	6481339	2735220	9216559	
	Izvr.	42.60	-	7.31	-	77.90	2.50	94.75	12.40	25.50	1976	5150.19	6423501	2735220	9163721	
TOZD ČRMOŠNJ.	Plan	9.50	-	8.50	-	56.00	6.00	176.00	34.00	50.00	5170	2345.00	7878337	1982400	9509237	
	Izvr.	10.10	1.00	6.70	2.00	50.30	3.00	95.00	52.90	47.10	140	1743.91	5203339	1982400	7790739	
TOZD ČRNOEMLJ	Plan	14.00	32.30	14.00	32.00	176.00	32.00	160.70	90.00	190.00	3126	360.00	13559923	1603120	15465043	
	Izvr.	17.30	18.03	19.82	23.37	187.35	-	137.10	80.10	239.30	2312	706.00	13354799	1603120	14962999	
TOK TREBNJE	Plan	0.40	1.00	0.40	2.00	26.45	-	60.77	9.00	10.56	362	31.50	2107622	132600	2240222	
	Izvr.	0.55	-	0.55	-	12.00	-	13.00	11.70	-	76	3.47	756324	132600	88924	
DRUŽ. GOZDOVI	Plan	81.25	41.73	45.24	42.43	488.80	176.65	697.83	283.63	702.76	15217	14876.50	4076009	10116240	5978240	
	Izvr.	83.39	29.46	52.63	35.34	502.62	92.20	608.48	263.53	667.50	6526	16547.44	45503515	10116240	55624755	
TOK NOVO M.	Plan	25.70	13.00	25.70	13.00	168.05	27.80	222.05	130.30	57.10	1680	-	14605616	6630162	21235778	
	Izvr.	30.52	9.25	35.31	3.70	146.42	14.04	193.32	86.06	15.95	529	-	12205350	6630162	18835512	
TOK ČRNOEMLJ	Plan	17.30	32.00	17.30	32.00	196.70	3.00	100.50	6.00	88.00	2186	64.00	11367415	3814657	15182072	
	Izvr.	30.52	32.46	15.75	45.99	221.23	-	66.46	12.25	11.10	172	6.50	9641693	3314657	13465350	
TOK TREBNJE	Plan	4.25	2.00	4.25	4.50	48.18	-	98.50	12.00	20.00	372	41.50	3510933	1659735	5170718	
	Izvr.	3.75	-	6.20	-	23.05	-	66.75	79.10	1.00	160	6.62	2785145	1659735	4444880	
ZASEB. GOZDOVI	Plan	47.25	47.00	47.75	59.50	412.93	30.80	421.05	142.30	165.10	4147	105.50	29484014	12104554	41585563	
	Izvr.	41.70	41.71	57.26	47.29	390.70	14.04	326.53	133.41	28.05	861	13.12	24632159	12104554	36736743	
GG NOVO M.	Plan	128.50	88.73	93.59	101.93	897.73	207.45	1111.41	431.93	67.76	19360	14932.00	7944333	22220794	101465017	
	Izvr.	131.59	71.17	109.94	32.63	893.57	106.24	935.01	401.94	695.55	7337	16560.56	70140704	22220794	92361498	

(Nadaljevanje s 27. str.)

z večjo proizvodnjo drv zaradi energetske krize in večjim zaposlovanjem v zasebnem sektorju.

Za 200 milijonov obveznosti iz dohodka

Obveznosti iz dohodka so dosežene v višini 200.485.519 din. V njih so zajeti tudi biološka amortizacija, renta, del dohodka za financiranje skupnih služb in del internih obveznosti. K obveznostim sodijo še prispevki iz dohodka samoupravnim interesnim skupnostim, ki jih plačujemo glede na dohodek ali pa v zvezi z osebnimi dohodki, zavarovalne premije, bančne obresti in podobno. Obveznosti iz dohodka so za 21 odst. višje od preteklega leta in znašajo 97 odst. načrtovanih.

Čisti dohodek dobimo, če poravnamo iz dohodka obveznosti iz dohodka. Čisti dohodek znaša 317.760.995 din in je za 21 odst. večji kot v letu 1981 in za 4 odst. od načrtovane čistega dohodka.

Za sklade nam je ostalo 124.124.036 din ali 14 odst. več kot v preteklem letu in za 1 odst. več kot po planu. Od tega je namenjeno za poslovni sklad 79.227.867 din ali 5 odst. več kot preteklo leto. Ta sredstva v celoti ne ostanejo podjetju, temveč iz poslovnega sklada združujemo še sredstva za kreditiranje nerazvitih, za ceste, za luke, za elektrogospodarstvo, za nafto in plin, za železnice in za druga združevanja. Skupaj združena sredstva po zaključnem računu za leto 1982 znašajo 22.447.292 din, tako da ostane poslovnega sklada, ki je namenjen za delovno organizacijo, 56.780.575 din. Za rezervni sklad smo namenili 12.267.353 din, kar je za 21 odst. več kot preteklo leto in 1 odst. več od plana za leto 1982. Sredstva rezervnega sklada uporabljamo za izplačilo osebnih dohodkov in za druge namene, ako zmanjka sredstev na žiro računu. To je samo začasno posojanje rezervnih sredstev v poslovne namene. Če pride v tozdu do izgube, se izguba krije iz rezervnih sredstev. Prav tako se primanjkljaji pri inventurah, če so upravičeni, krijejo iz rezervnih sredstev, in prodaja osnovnih sredstev za ceno, ki je nižja od njihove sedanje knjižne vrednosti.

Za prosti del sklada skupne porabe smo namenili 18.489.114 din, kar je za 54 odst. več kot lani. V teh sred-

stvih je zapopaden tudi denar, ki ga iz sklada skupne porabe dajemo po sklenjenih samoupravnih sporazumih za krajevne skupnosti, za pospeševanje kmetijstva, za komunalne dejavnosti, za regres za prehrano, ki se plačuje iz sredstev sklada skupne porabe, in podobno.

Za stanovanja četrtino več kot lani

Za stanovanjski del sklada skupne porabe smo namenili 14.139.700 din ali 26 odst. več kot v preteklem letu in 11 odst. več kot po planu.

V teh sredstvih je zapopadeno tudi 5.600.000 din, ki smo

jih dodatno izločili po zaključnem računu za kreditiranje individualne izgradnje in za nakupe družbenih stanovanj.

Sečnji prednost pred gojenjem?

Plan gojitvenih del smo dosegli z 91 odst. v družbenem sektorju in s 84 odst. v zasebnem sektorju. Zaradi tega nismo porabili vsega zbranega denarja za biološka vlaganja. Ostalo nam je 10.262.494 din, ki jih za iste namene prenašamo v gospodarsko leto 1983.

Plan ni izvršen zaradi zaposlenosti delavcev pri sečnji

lesa, ki je imela zaradi splošnih gospodarskih razmer prednost.

Iz povedanega lahko zaključimo, da je bil poslovni uspeh Gozdnega gospodarstva Novo mesto v letu 1982 zadovoljiv. Ugotavljamo, da se cene umirjajo, tako da večjega dohodka ne bo mogoče pričakovati le zaradi povečanja cen, temveč s povečano proizvodnjo, z zmanjševanjem stroškov in povečanjem storilnosti. Dobro bi bilo, če bi se vsi delavci GG tega zavedali že od vsega začetka novega gospodarskega leta.

MILAN DRAGIŠIČ,
dipl. oec.

Nezgode v zvezi z delom - primerjava 1981/82

TOZD, TOK	Leto	Povpr. štev. zaposlenih		Nezg. na del.		Nezg. na poti		Skupaj		IZGUBLJENI DNEVI			RESNOST (št. dni na primer)	
		Redni	Dinar.	Štev.	%	Štev.	%	Štev.	%	do 30 dni	nad 30 dni	Skupaj		
TOZD "Gozdarstvo" NOVO MESTO	1981	108	10	118	13	11,01	-	13	11,01	132	185	317	24,4	
	1982	108	10	118	16	13,96	3	2,54	19	16,10	254	313	567	29,8
TOZD "Gozdarstvo" STRAŽA	1981	99	3	102	15	14,71	-	15	14,71	167	185	352	23,5	
	1982	104	2	106	15	14,15	-	15	14,15	193	114	307	20,5	
TOZD "Gozdarstvo" PODTURN	1981	101	4	105	13	12,88	1	0,95	14	13,33	157	54	211	15,1
	1982	102	4	106	19	17,92	-	-	19	17,92	281	117	398	20,9
TOZD "Gozdarstvo" ČRNOŠNICE	1981	75	2	77	13	16,88	-	13	16,88	144	-	144	11,1	
	1982	77	2	79	14	17,72	1	1,27	15	18,99	250	180	430	28,7
TOZD "Gozdarstvo" ČRNOMELJ	1981	93	1	94	9	9,57	-	9	9,57	90	3	93	10,3	
	1982	95	1	96	15	15,62	1	1,04	16	16,66	68	6	74	4,7
TOZD "GRADNJE"	1981	55	1	56	3	5,36	-	3	5,36	38	51	89	29,7	
	1982	64	2	66	3	4,54	-	3	4,54	43	-	43	14,3	
TOK "Gozdarstvo" NOVO MESTO	1981	48	5	56	6	10,71	-	6	10,71	42	-	42	7,0	
	1982	53	6	59	8	13,56	-	8	13,65	36	8	44	8,0	
TOK "Gozdarstvo" ČRNOMELJ	1981	36	-	36	2	5,56	1	2,78	3	8,33	58	7	65	21,7
	1982	38	-	38	2	5,26	-	2	5,26	54	18	72	36,0	
TOK "Gozdarstvo" TREBNJE	1981	27	7	34	1	2,94	1	2,94	2	5,88	47	48	95	47,5
	1982	31	7	38	4	10,53	-	4	10,53	54	44	98	24,3	
D S S S	1981	60	3	63	-	-	1	1,59	1	1,59	8	-	8	8,0
	1982	60	4	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOZD "VRTNARSTVO IN HORTIKULTURA"	1981	32	-	32	-	-	-	-	-	8	-	-	-	
	1982	35	-	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
SKUPAJ GG	1981	734	39	773	75	9,70	4	0,52	79	10,22	591	533	1424	18,0
	1982	767	33	805	96	11,93	5	0,62	101	12,55	1253	800	2053	20,3

Kako so v letu 1982 poslovali naši tozdi in toki

TOZD GOZDARSTVO ČRNOMELJ

Drva zmanjšujejo dohodek

Letni načrt sečnje smo dosegli s 102 odst. Pri redčenju smo presegli plan iglavcev (113 odst.), tehničnega lesa listavcev (118 odst.) in pri drveh (142 odst.). Načrt poseka goli smo dosegli le s 45 odstotki. Med letom so se na tržišču pojavile težave pri oddaji goli in celuloz-

nega lesa mehkih listavcev. Močno se je povečalo povpraševanje po drveh. Prodaja drv se je zato povečala za 36 odst. lokalna potrošnja se je povečala celo za 71 odst. Ker se je za nekatere sortimente (mehki listavci) odprlo tržišče šele novembra, smo dosegli plan prodaje s 96 odstotki. Prodajne cene so se v primerjavi z letom 1981 povečale pri iglavcih za

15 odst., listavcih 29 odst. (všet izvoz), pri goleh za 19 odst. in drveh za 2 odst. Stroški proizvodnje so se povečali še več, in sicer pri iglavcih za 44 odst., listavcih za 46 odst. in drveh za 47 odst. Razlika se povečuje, posebno pri drveh, ki pomenijo 34 odst. vsega lesa, predstavlja to tudi velik finančni primanjkljaj. Pri drveh smo dosegli prodajno ceno 1.481 din za m³. Proizvodni stroški z upoštevanjem vseh faktorjev (režija, vzdrževanje cest in vlak,

biološka amortizacija) pa znašajo okrog 1.870 din/m³.

Od vsega lesa je le 15 odstotkov iglavcev. Dohodek nam je povečal izvoz hlodovine listavcev. Izvozili smo za 8.893.975 din ali za 68 odst. več, kot je bilo načrtovano. V prage smo predelali 258 m³ bukove hlodovine ter s tem dosegli za 44 odst. večjo ceno od povprečne doma.

Storilnost v vseh fazah pridobivanja lesa je porasla za 7 odstotkov.

Gojenje in obnova gozdov

Načrt gojenja in obnove gozdov smo dosegli 96-odstotno. Opravili nismo le 10 ha indirektnih premene. Pogozdovanja je bilo 41 ha, obžetve 174 ha, nege 136 ha, redčenja I 80 ha, redčenja II 239 ha. Zaradi škode divjadi smo očistili 9,5 ha košenic v višinskih predelih. Pri gojitvenih delih so nam pomagali tudi šolarji. Vrednost gozdnogojitvenih del je bila 13.354.000 din, pri čemer smo ustvarili 4.500.000 din dohodka.

Prevoz in odprema lesa

Obratovali so štirje traktorji in spravili 8.348 m³. Spravilni stroški s traktorji so znašali od 150 din/m³ do 390 din/m³ pri traktorju.

Stroški prevozov so znašali pri iglavcih 242 din/m³, pri listavcih 290 din/m³ in pri drveh 298 din/m³ ter so zaradi podražitev med letom od 22 do 40 odstotkov nad planiranimi.

Odpremo skladišče je odprenilo 28.587 m³ lesa, od tega 14.004 m³ iz družbenih in 14.583 m³ iz zasebnih gozdov. Direktni stroški so znašali 169,54 din/m³. Volvo je naložil 24.277 m³. Dejanski stroški na uro so bili znižani od 729,59 din na 408,05 din. Kljub prihrankom pri nakladalniku pa upoštevajoč vse ostale stroške (tudi tlakovanje skladišča), ki bremene odpremo, znašajo le-ti 250,09 din/m³. Torej so stroški 30 din/m³ večji, kot jih zaračunavamo za uslugo odpreme. Les odpremljamo na štirih železniških postajah (Rožni dol, Semič, Črnomoelj in Gradac). Do novembra smo imeli le en nakladalnik, ki je opravljal tudi prebiranje. Z nabavo nakladalnika STT, prebiralnega stroja ter novo organizacijo in tehnologijo dela bo porasla produktivnost pri odpremi.

Ceste, vlake

Za vzdrževanje cest in nekatere rekonstrukcije smo porabili 3.368.509 din. Povezali smo Bojansko cesto in cesto v Vel. Bukovje (360 m) ter tako preusmerili odvoz lesa, ker so se vaščani Tribuč pritoževali zaradi preobremenitve ceste. V Poljanski dolini smo rekonstruirali pot v Lipje, dolgo 1.500 m, da je možen kamionski prevoz; v nasad Mlake utrjujemo pot za kamionski prevoz, iz Zagradca gradimo povezavo s Topličicami. To so bila naša dela. Tozd Gradnje nam je napravil načrt za cesto Sredgora-Slaba gorica z odcepom na Šnelerjev magacin, dolgo 4 km, z gradnjo so že pričeli. Za vlake smo potrošili 1.148.843 din in zgradili 16 km glavnih in 11 km stranskih vlak.

V Sredgori je obrtna zadruga Črnomoelj zgradila stanovanjsko hišo za voznike, ki je januarja 1982 pogorela. Stavba je stala 1.186.243 din. Stanovanjske kredite je prejelo 16 delavcev, skupno 1.460.000 din.

Bolezni smo imeli 1.576 dni, kar predstavlja 9 odstotkov možnih delovnih dni. Zaradi slabega vremena smo izgubili 2.246 dni.

Kljub temu, da smo imeli v Brkinih 4 mesece 9 delavcev ter, nadalje, 3 mesece 4 delavce v tozdu Črmošnjice, smo, kot je razvidno, delovne obveze izpolnjevali. Zaradi težav na tržišču, povečanja stroškov (v nesorazmerju s povišanjem prodajnih cen), zaradi stroškov z vlakami (za 159 odst. več) in vzdrževanja stavb smo dosegli 96 odstotkov planiranega dohodka. Ker so se za 5 odstotkov povečale obveznosti iz dohodka, je tako čisti dohodek dosežen 92-odstotno.

TOZD GOZDARSTVO NOVO MESTO

Poslovno leto 1982 smo finančno zaključili nekoliko slabše od prejšnjega leta, po količini pa smo izpolnili vse obveznosti. Finančni uspeh je slabši od načrtovanega, ker smo pridobili manj bukove hlodovine in bukovega jamskega lesa ter več prostorninskega lesa, katerega cene so znatno nižje od proizvodnih stroškov.

Celotni prihodek je znašal 115.561.032 din, kar je 103 % planiranega. Zaposlenih nas je bilo 108, kar je 5 delavcev več kot po planu, ker smo zaposlili nekaj mladih delavcev. Ob koncu leta je bilo v našem tozdu

Osebnih dohodkov smo presegli za 10 odstotkov, ker so bili planirani le na našo proizvodnjo. Naši delavci pa so delali tudi v Brkinih in Črmošnjicah ter je zato masa OD prekoračena. Upoštevaje že našeta vlaganja iz tekočega dohodka je zato delež za sklade dosežen le s 56 odstotki od planiranega. Povprečen neto osebni dohodek na delavca je znašal 15.436 din in je za 25 odstotkov višji od leta 1981. Na porast neto OD vpliva predvsem delo v Brkinih ter večje preseganje normativov tudi pri nekaterih delih doma.

Delali bomo tudi ob sobotah

Z ozirom na vse našeto, kar je vplivalo na poslovanje, lahko ocenimo, da je rezultat uspešen. Osebnih dohodkov delavcev med tozdi se zelo malo razlikujejo. Ne moremo pa biti zadovoljni z izkoristkom delovnega časa. Z boljšo organizacijo prevozov in dela ga moramo izboljšati. Zaradi zaostanka s proizvodnjo bomo morali delo podaljšati na proste sobote, dokler ne bomo nadomestili zamujenega. Pozornejši bomo pri ovrednotenju napadle lesne mase s pravilnim krojenjem in pri odpremi z izdelavo pri prebiranju. Kazalci uspešnosti po zaključnem računu pa nazorno kažejo, da dosegajo tozdi, ki imajo v strukturi proizvodnje nizko udeležbo iglavcev in visoko udeležbo drv ter goli najnižji dohodek na delavca in najnižjo akumulacijo. Ker sredstva za investicije združujemo, glede tega ni težav, če pa bi sporazum o financiranju investicij spremenili, bi morali menjati tudi način obračuna.

TONE FABJAN

zaposlenih 106 delavcev. Dosežen povprečni neto OD je znašal 14.630 din.

Pridobivanje lesa — več drv

Načrt sečnje smo uresničili stoođstotno. Posekali in izdelali smo 23.154 m³, od tega 3.273 m³ iglavcev in 19.881 m³ listavcev. V maloprodaji smo pri panju oddali 1.122 m³ sečnih odpadkov. Sekalo je 34 delavcev, pa še ti so nekaj časa delali v gojenju. Povprečne norme na dan so bile v letu 1982 naslednje: za sečnjo in izdelavo iglavcev 4,50 m³, za

sečnjo in izdelavo listavcev 8,82 m³, za izdelavo drv 5,72 prm.

Povprečna norma za listavce je bila 35,8 drevesa/8 ur. Z lastnimi traktorji smo izvlekli 14.358 m³ lesa, od tega 2.368 m³ iglavcev in 11.110 m³ listavcev. Z najetima traktorjema smo izvlekli 382 m³ listavcev. Z vozniki in nosači smo spravili 7.163 m³ lesa, od tega 826 m³ iglavcev, 1.037 listavcev ter 5.300 m³ drv.

Prodaja doma in izvoz

V Italijo in Nemčijo smo izvozili 1.520 m³ hlodovine listavcev, 492 m³ bukovega jamskega lesa ter 1.337 m³ goli. Domačim kupcem smo prodali 11.223 m³ hlodovine in goli listavcev, 623 m³ iglavcev in 5.820 m³ prostorninskega lesa. Novolesu smo prodali 3.758 m³ bukove hlodovine.

Gojitvena dela

Načrt gojitvenih del smo uresničili, upoštevajoč potrebnost in obveznosti iz gozdnogospodarskih načrtov. Pri teh delih so nam pomagali šolarji in pogodbeni delavci. Opravili smo naslednja dela: osnovanje nasadov 7,54 ha, osnovno pogozdovanje 8,42 ha, obžetve 158 ha, čiščenje 162 ha, redčenje 277 ha.

Tudi dela v drevesnicah so potekala po načrtu. Sadike so bile zdrave in kakovostne. Za dela v drevesnicah smo porabili 11.777 delovnih ur, od tega z našimi delavci 6.065 ur in z najetimi 5.712 ur, kar znaša skupaj 1.054.377 din.

Žagarstvo: za štiri odstotke več

Na žagi Poganci smo razžagali skupaj 7.767 m³ hlodovine, od tega 6.713 m³ iglavcev iz družbenih gozdov ter 1.054 m³ hlodovine iz gozdov v zasebni lasti. Iz podatkov je razvidno, da smo razžagali 290 m³ hlodovine več kot v preteklem letu. Lastne hlodovine iglavcev smo razrezali 1.792 m³. Hlodovino pa smo dobili še od: tozda Gozdarstvo Podturn 3.775 m³, tozda Gozdarstvo Črmošnjice 332 m³, in od toka Gozdarstvo Novo mesto 221 m³.

Za žaganje smo na žagi porabili 3.603 obratovalnih ur. Na skladišču smo uredili in utrdili še sredino skladišča in tako pridobili potreben prostor za uskladiščenje oblovine in urejen prostor za manipulacijo,

(Nadaljevanje na 30. str.)

(Nadaljevanje z 29. str.)

kateroga do sedaj nismo imeli. Razširili in preuredili smo tudi garaže, tako da bomo naprej lahko vse svoje stroje imeli pod streho in zavarovane.

Ostale dejavnosti — nove vlake in ceste

Za potrebe spravila s traktorji smo zgradili 4.850 m gozdnih vlak, od tega 4.300 m glavnih in 350 m3 postranskih. Stroški gradnje so znašali 1.383.268 din. Razširili in delno nanovo zgradili smo cesto Črno lice—Kreči na Gorjancih, dolgo 2.200 m, za kar smo porabili 1.695.881 din. Cesto smo morali usposobiti za potrebe spravila z žičnim žerjavom, ki smo ga nabavili in opremili lani za spravilo iz predelov, kjer ni mogoče spravilo s traktorji.

Zgradili smo tudi cesto, dolgo 500 m, v odd. 39 (od parcele Penko), in 120 m ceste v Cegelnici, v odd. 134. Za obe cesti smo porabili 578.170 din. Vse gradnje smo opravili sami. Skupno so znašali stroški gradnje vlak in cest 3.607.530 din. Za vzdrževanje cest smo porabili 1.193.248 din.

Poslovni finančni uspeh našega tozda bi bil prav gotovo ugodnejši, če bi se tako močno ne povečali materialni stroški, ki smo jih glede na plan prekoračili za 22 odstotkov. Tem pa je vzroke, poleg že navedenih, iskati predvsem v stroških urejanja skladišča in garaž na žagi Poganci, v rezervnih delih za žični žerjav ter ostalih materialnih stroških, ki so se preteklo leto močno povečali, in zaradi dragih uslug in storitev.

VLADO PAVEC, dipl. inž.

TOZD GOZDARSTVO ČRMOŠNJICE

Sečnja smo presegli

Načrt za leto 1982, ki smo ga sprejeli delavci tozda Gozdarstvo Črmošnjice, smo v vseh bistvenih postavkah dosegli, v nekaterih celo presegli. Minulo leto je bilo za proizvodnjo ugodno, saj je potekala celo pozimi skoraj povsem nemoteno. Tako izpolnitev načrta ni bila ogrožena, pa čeprav smo s svojimi sekači izpolnili tudi obvezo do Brkinov.

Posekali smo 27.266 kubikov lesa (od tega približno dve tretjini listavcev) in s tem za okrog dva odstotka presegli načrt. Večino dela smo opravili sami, le 1.700 kubikov so posekali delavci iz drugih tozdov. Med našimi starimi izkušenimi delavci je vse več tudi mlajših, ki so se pripravljali za delo v našem izobraževalnem centru in ki bodo, kot kaže, uspešno nadomestili starejše.

Povečani učinki pri sečnji in spravilu

Sekači so bili poprečno za tri odstotke učinkovitejši kot leto prej, načrtovano normo pa so presegli. K temu je gotovo pripomoglo ustreznije orodje pa tudi smotrnejše delo, k čemur se delavci prijavijo na organiziranim izobraževanju.

Spravilo s traktorji

Tudi spravilo s traktorji je bilo v primerjavi z letom 1981

dosti bolj uspešno. Omenili smo že ugodno vreme, prav gotovo pa je k večjemu učinku pripomogla tudi večja izkušnost traktoristov, ki si jo z leti pridobivajo po postopnem prehajanju na mehanizirano (od še nedavno pretežnega spravila s konji). Namesto v načrtovanih 12.143 je bilo spravilo opravljeno v 9.217 urah, kar je zmanjšanje za 24 odstotkov. Za en kubični meter lesa je bilo porabljenih 0,41 ure traktorskega obratovanja, kar je tudi boljše kot v prejšnjem letu.

Manjši delež so imeli pri spravilu s konji, s katerimi je bilo spravljeno le 2.583 kubikov lesa, in ki so porabili za spravilo enega kubika 1,96 ure, kar je skoraj petkrat več kot s traktorji.

Poraba goriv

Pomanjkanje pa tudi močna podražitev bencina in nafte nas sili k čimbolj gospodarni porabi. Zato mora biti posebna kontrola in evidenca o porabi. Za posek 1 kubičnega metra lesa smo poprečno porabili 0,28 litra bencina, za spravilo pa 0,89 litra plinskega olja za kubik lesa. Skupaj smo porabili za posek (7634 l), za gojitvena dela (840 l), za kombije (8588 l), za vzdrževanje cest (75 l za vrtnalno stroje), 17212 l bencina za spravilo s traktorji (19453 l) ter za avtobus (4945 l) 24.398 l plinskega olja. Približni izračun nam pokaže, da smo za pridobitev 1 kubika lesa porabili 0,63 l

bencina in 0,89 l plinskega olja. K temu bi bilo potrebno dodati še porabo službenih osebnih vozil, kar pa verjetno ne bi veliko spremenilo poprečja.

Razvid o porabi goriv vodimo za posameznega delavca in za vsak stroj. Podatki so zbrani in nam bodo lahko služili za uveljavljanje čim gospodarnejše porabe. Delavcem naj bi bili spodbuda za varčevanje.

Gojitvena dela le malo pod načrtom

Za gozdnogojitvena dela smo porabili (računamo po enotnih cenah) 5,8 milijonov dinarjev (namesto načrtovanih 7,8 milijonov), kar kaže, da smo načrt izpolnili le 74-odstotno. Vendar ta primerjava ne pokaže pravega našega dela. Dejstvo je namreč, da je vrednost opravljenih del toliko manjša predvsem zaradi ostalih del v obnovi, varstvu in negi, ki jih ni bilo potrebno izvršiti v načrtovani meri, delno pa smo jih tudi v načrtu previsoko zastavili. Med pomembnejšimi deli pa smo presegli načrt pri pogozdovanju za dva, prvo redčenje pa za 39 odstotkov, pogozdili smo 8,80 ha, obželi 58,30 ha, čiščenje opravili na 95,00 ha, prvo redčenje na 53,00 ha, drugo redčenje na 47,00 ha.

Pojasnilo glede razlike med uresničenjem in načrtom pa seveda ne opravičuje vsega zaostanka. Prihodnje leto moramo načrtovati natančneje, potem pa načrt dosledneje uresničevati. Še posebej se bomo morali potruditi pri redčenju, da bomo napravili, kar smo si zastavili v 10-letnem gospodarskem načrtu.

Celotni prihodek — izvoz

Celotni prihodek od prodanega lesa se je povečal v primerjavi s prejšnjim letom (1981) za 27 odstotkov. Po naših računih so se cene povečale za 18 odstotkov, za 9 odstotkov pa je bilo več prodanega lesa. Največ se je

povečala cena celuloznega lesa (za 47 odstotkov), najmanj pa pri drveh (za 5 odstotkov).

Dvema največjima kupcema, Novolesu v Straži in IMV, smo oddali več kot polovico vsega lesa, okrog 15.000 m3 za 43 milijonov din. V maloprodaji je znašal izkupiček 3,7 milijona din, prek skladišča v Straži pa smo oddali 11.298 kubikov lesa za 26 milijonov din.

Izvozni načrt smo presegli kar za 80 odstotkov (v vrednosti 11 milijonov din). Izvažali smo slabšo bukovo hlodovino, prostorninski les in oblovino ostalih listavcev.

Nove ceste in vlake

Za vzdrževanje cest smo porabili 2,8, za gradnjo vlak 1,0 in za vzdrževanje stavb in barak 366 tisoč dinarjev. Ceste in vlake smo vzdrževali sami, za vzdrževanje stavb in barak pa smo se pogodili z drugimi delavci.

Sami smo razširili cesto Travnica dol—Pleš, dolgo 1 km, in odcep od roške ceste v odd. 17, dolg 1,2 km. Za prvo smo plačali zasebnemu podjetniku 100, za drugo pa 170 tisoč dinarjev.

Preveč izostankov?

V petnajstih nezgodah pri delu smo izgubili 430 delovnih dni. Ponesrečilo se je sedem sekačev, trije traktoristi, dve kuharici, voznik, gojitelj in gozdar.

Dejstvo, da smo kljub tako pogosti odsotnosti z dela načrt sečnje presegli za tri odstotke, kaže, da imamo glede učinkovitosti še velike rezerve. Iz tega sledi, da je ena naših glavnih nalog za v bodoče s primernim varstvom pri delu in s povečano skrbjo za zdravje delavcev in z delovno disciplino še izboljšati naše gospodarske uspehe.

JANEZ ŠEBENIK

TOK GOZDARSTVO NOVO MESTO

S pridobivanjem lesa smo zadovoljni

Ob koncu leta moramo odgovoriti na vprašanje, kako smo delali in kako smo uresničili z načrtom zastavljene cilje. Z blagovno proizvodnjo smo lahko kar zadovoljni. Odkupili smo

35.640 m3 lesa in tako letno poprečje srednjeročnega plana (33.520 m3) presegli za 6 odstotkov. Ker pa smo sredi leta zaradi splošnih gospodarskih razmer povečali načrt na raven, kije bila načrtovana šele za leto 1985, smo le-tega izpolnili z 98 odstotki.

Težav z odvozom lesa je bilo

v primerjavi s preteklim razdobjem občutno manj, ker je združena prevozna mehanizacija svojo nalogo v celoti dobro opravila.

Manj uspešni pri gojenju gozdov

Načrta nismo izpolnili. Zavedamo se, da povečane družbene potrebe po lesu narekujejo tudi večja biološka vlaganja v zasebne gozdove, zato s 85-odstotnim uresničevanjem načrta (po norma urah) nikakor ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. Razlogi za tako stanje so znani. Premalo je delavcev v toku za tak obseg del, premajhna pripravljenost lastnikov gozdov za opravljanje teh del ter z zakonom omenjena možnost dela z dninarji. Največji zaostanki so zlasti pri redčenju in čiščenju.

Več cest in vlak

Veliko denarja, ki smo ga v toku zbrali, smo v preteklem letu namenili posodabljanju cest na podeželju. Dokaj uspešni smo bili tudi pri usposabljanju gozdnih komunikacij ter pri izgradnji vlak. Za kamionski prevoz smo usposobili okrog 6 km gozdnih poti ter zgradili blizu 7 km gozdnih vlak. Precej teh del pa je začelih in jih bomo končali v letu 1983. Še posebno pomembno je, da delamo to skupaj z občani, lastniki gozdov, in povezani s KS. Tako z manj denarja naredimo veliko več, kot bi sicer.

Po obračunu izplačila lastnikom gozdov za prevzeti les se je svet toka odločil za doplačilo 6 odstotkov na odkupno ceno med letom. Tako so lastniki gozdov za oddani les dobili 70 odstotkov prodajne cene za posamezne gozdne sortimente, kar je v skladu z našimi internimi samoupravnimi predpisi.

V letu 1982 smo si izboljšali tudi materialno osnovo za delo. Dobili smo 3 traktorje IMT za spravilo. Spomnimo se, da smo imeli leta nazaj s spravilom velike težave, ker za spravilo lesa, ki smo ga posekali, v toku nismo imeli lastnih strojev.

Število zaposlenih v toku smo povečali za 13 odstotkov, tako da smo ob koncu leta šteli 54 delavcev, od tega 30 v neposredni proizvodnji. Vse povečanje je šlo na račun gozdnih delavcev, tako da jih pride povprečno 5 na gozdnogospodarsko enoto (na okrog 4300 ha). Poprečna starost je 32 let, kar je dobro, zelo neugodna pa je izobrazbena struktura.

Finančni uspeh poslovanja ob tako veliki proizvodnji je po pričakovanju pozitiven. Razumljiva je nizka akumulacija (poslovni sklad), saj z malo lastnih sredstev stalno zaposlenih v proizvodnji česa drugega tudi ni bilo pričakovati.

Več članov obrata za kooperacijo

Delo samoupravnih organov je v letu 1982 potekalo uspešno. Skupščina toka je imela sejo spomladi, svet toka pa med letom 10 sej. Članstvo toka je leta 1982 naraslo od 210 na 378. Vsekakor si moramo v bodoče bolj prizadevati za vključevanje in združevanje kmetov, lastnikov gozdov, v tok, saj bomo tako lažje dosegli zastavljene cilje. Naša obveznost je tudi v boljšem povezovanju s KZ in KS. V letu 1982 je bil zato podpisan s KZ Novo mesto samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju.

18. februarja je potekala živahna in kritična razprava o gospodarjenju v preteklem letu na zboru delavcev toku v Novem mestu. Za boljše in racionalnejše gospodarjenje je potrebno izboljšati delovno disciplino, poostriiti odgovornost delavcev pri delu, boljše čuvati družbeno imovino, varčevati ter okrepiti varstvo pri delu. Izboljšati moramo obveščanje, za kar so neposredno zadolženi vodje gozdnogospodarskih enot. Zaradi velike razprostranjenosti so najprimernejši zbori na terenu, kjer mora potekati tudi vse drugo delo. Premalo smo doslej skrbeli za izobraževanje delavcev in operativnega strokovnega osebja.

Ena naših najpomembnejših obveznosti v letu 1983 pa je ustrežnejša notranja organizacija in njej prilagojena zaposlenost strokovnjakov. Ob pomanjkanju gozdarjev in zaradi pogoste menjave osebja bo najbrž potrebno za optimalno notranjo organizacijo na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi še mnogo razmišljanja in dela.

RADOVAN LAPAJNE,
dipl. inž.

DOBER USPEH V STRAŽI

Stoštirje delavci 31 milijonov za poslovni sklad

Kljub zaostrenim pogojem za gospodarjenje smo v Straži v letu 1982 dosegli dober poslovni uspeh. Indeksi so ugodni, vendar so osebni dohodki narasli v preteklem letu močneje kot dohodek. Celotni prihodek smo v primerjavi s planom presegli za 13 %, dohodek za 5 %, sredstva za osebne dohodke za 10 % in sredstva za sklade za 6 %. Na razmeroma nizko rast dohodka močno vplivajo zelo visoki materialni stroški in neizpolnjen načrt gozdnogojitvenih del. Pokrite so vse obveznosti iz dohodka, tako da imamo za sklade na razpolago 31.290.835 din. Za poslovni sklad, ki ga združujemo v delovni organizaciji, imamo 25.445.795 din.

V 1982 letu je število zaposlenih naraslo od 99 na 104. Načrt proizvodnje smo dosegli, razen v gojenju, kjer zaostajamo po vrednosti za pet odstotkov.

Ni šlo brez ovir

V drugi polovici poslovnega leta je redno proizvodnjo oviralo pomanjkanje goriv, večkratna in dolgotrajna popravila traktorjev, posebno veliko zastojev je imel zgibni traktor, prav tako tudi IMT na Brezovi rebri. Težave smo imeli tudi zaradi občasnih zastojev pri prodaji lesa na domačem in zunanem trgu, prekinjene dobave lesa za obtesovalnico, zaradi česar smo morali posebno v prvih mesecih proizvodnjo tramov ustaviti, in, ne nazadnje, tudi zaradi slabo izkoriščenega delovnega časa in majhne storilnosti posameznikov. Nekateri delavci, večinoma eni in isti, so veliko na bolezenskem dopustu in ne dosegajo normativov. O tem je razpravljal tudi delavski svet. S posamezniki smo se dogovarjali, vendar nismo dosegli zelenih učinkov. V letu 1983 bomo disciplino glede izvajanja delovnih obveznosti zelo zaostriili. Slabše delovne učinke dosegamo na Brezovi rebri. Že kar tradicija je, da nismo dovolj pozorni na kakovost izdelave pa tudi varstvenih ukrepov oziroma uporabe zaščitnih sredstev ne jemljemo dovolj resno.

Urediti normative

Posebno poglavje so normativi. Za realnost normativov je

odgovorna strokovna služba, vendar moram kritično oceniti sodelovanje skupnih služb pri urejanju tega področja. Na odpremnem skladišču imamo stroje z velikimi zmogljivostmi. Normiranje ni dognano, povprečne norme pa močno porušijo razmerja v osebnih dohodkih.

Na odpremnem skladišču je prišlo do velikih primanjkljajev lesa iglavcev in listavcev. Dоследno previsoke cenvite tovorov imajo veliko slabih posledic. Ko smo nekatere tovore premerili, smo ugotovili, da manipulanti pri kamionih delajo vedno enake napake. Skupna naloga tozda in DSSS je odpraviti take napake.

Samoupravljanje

Samoupravni organi so delovali dobro. Posebno na tekočem je bil delavski svet, ki je poslovanje obravnaval celovito. Čuječa je bila tudi samoupravna delavska kontrola, vendar posebnih nepravilnosti ni ugotovila. Disciplinska komisija je obravnavala več primerov kršenja delovnih dolžnosti in ustrezno ukrepala. Opažamo, da so delegati na splošno premalo delovni in da delegatski sistem še ni zaživel tako, kot bi moral.

Mislimo za naprej — še gospodarneje

Na osnovi presoje rezultatov poslovanja, pogojev za pridobivanje prihodka in ocene splošne aktivnosti lahko nakažemo nekaj poglobitvenih nalog, ki jih moramo opraviti, če hočemo doseči dobre poslovne rezultate tudi v letu 1983.

Osnovna naloga vseh zaposlenih je vestno izpolnjevanje nalog. Doseči moramo boljše rezultate pri delu. Posebno se bomo potrudili za boljše učinke na Brezovi rebri in na odpremnem skladišču, kjer smo sicer že sedaj uspešni, izboljšati pa moramo krojenje, sortiranje in izdelavo tramov. Poostriiti moramo delovno disciplino. Posebno bomo poskrbeli za tiste sodelavce, ki se ne vključujejo dovolj v skupna prizadevanja.

Odpraviti moramo zavlačevanje pri popravilih strojev. Uvesti moramo posebno rezervno tistih delov za stroje in naprave, ki se pogosto kvarijo. Poglobiti moramo sodelovanje s tehničnim sektorjem

(Nadaljevanje na 32. str.)

DSSS, predvsem na področju urejanja oziroma določanja nekaterih normativov, kalkulacij itd.

Za izgradnjo centralnega mehaniziranega skladišča moramo pripraviti potrebne načrte, steči morata tudi odkup zemljišč in priprava za premestitev lokalne ceste.

Naloga vseh delavcev je tudi dopisovanje oziroma obveščanje v našem glasilu.

Širše poslovno poročilo zajema poročila služb za gojenje in izkoriščanje gozdov, za lažje razumevanje pa smo napisali tudi gozdno kroniko.

TOK GOZDARSTVO TREBNJE

Kratek povzetek iz poslovnega poročila

Povpraševanje po lesu je še vedno večje kot proizvodnja. Zastoj je le pri prodaji hrastovine. Kupci bodo v bodoče zahtevali bolj obdelan les.

Posebej smo poskrbeli za blagovno proizvodnjo in nekoliko zanemarili gozdnogojitvena dela. V zasebnih gozdovih smo prevzeli na panju in sami posekali 2.200 m³ lesa, prihodnje leto načrtujemo že 35.000 m³.

K dobremu poslovnemu izidu je bistveno prispevala naša žaga v Veliki Loki. Prodali smo za 11 milijonov din rezanega lesa. Lastne hlodovine smo razžagali 1.500 m³, za lastnike gozdov pa 4.200 m³. Tako smo na žagi zaostali za 300 m³ pod zastavljenim načrtom. Na žagi je bilo stalno zaposlenih 6 delavcev, občasno pa so pomagali tudi delavci iz skladišč. Z rednim dotokom hlodovine, z večjim deležem lastne hlodovine in z nekoliko manj uslug namera-

Za uspeh so zaslužni najpridnejši

V poročilu sem sicer kritično presodil nekatere motnje v poslovanju, vendar moram nakazati tudi prizadevnost posameznikov in delovnih skupin. Upravičeno pohvalimo nekatere delavce pri spravlilu lesa s traktorji, strojnike in delavce na odprenem skladišču, šoferje avtobusov, za prevoz delavcev na delo ter posamezne delavce pri sečnji v GGE Soteska in Brežova reber. O najboljših med naštetimi bomo morali v Dolenjskem gozdarju še pisati.

Tudi strokovno tehnični kader je svoje naloge dobro opravil. Prav tako je osebje vpisarni tekoče in vestno izpolnjevalo svoje obveznosti.

JERNEJ PIŠKUR, dipl. inž.

vamo na žagi prihodnje leto povečati dohodek ob enakem številu zaposlenih.

Po vrednosti smo največ prodali Savinji iz Celja, za 4,3 milijona dinarjev, drugi večji kupci pa so še Liko Vrhnika (3,9 milijona), Bohor Šentjur (3,6 milijona), Kurivoprodaja Ljubljana. Izkupiček v malo-prodaji pa je bil 3,4 milijona din. Rezan les smo prodajali Trgoagenciji iz Zagreba in domačima podjetjema Hrast v Šentlovrencu in Treles v Trebnjem.

Iz zasebnih gozdov smo pridobili 10.054 m³ lesa, s čemer smo načrt presegli za 4 odstotke, v družbenih pa 2.721 m³ (126 odst. načrta). Manj, kot smo načrtovali, smo pridobili prostorninskega lesa, ker zanj med lastniki gozdov (ob razmeroma nizkih cenah) ni zanimanja. Skupno smo odkazali v zasebnih gozdovih dobrih 20 tisoč kubičnih metrov lesa, od tega 10 tisoč za domačo porabo.

Načrt gojitvenih del smo dosegli takole:

obnova	SLP	138 % zasebni gozdovi	146 %
obzeteve		69 %	57 %
čiščenje		22 %	68 %
redčenje		60 %	143 %

Tako upadanje gozdnogojitvenih del seveda ni zaželeno in ga moramo zaustaviti. Opravičujemo se s povečano blagovno proizvodnjo in s sečnjo v družbenih gozdovih. Načrtovano gojenje gozdov bomo

morali opraviti, pa čeprav z novo zaposlenimi delavci. Potruditi pa se moramo tudi, da bo pri teh delih sodelovalo več lastnikov gozdov, ki naj bi jim za dela plačevali vsaj 20 odstotkov več kot doslej.

Čeprav izostanki zaradi bolezni niso pretirani (7,6 odstotkov), bi v izkoristku delovnega časa še našli rezerve. Zaradi dežja smo izgubili 4,5

odst., za dopuste, praznike in sestanke pa 12,5 odst.

(po poročilu inž. JOŽETA FALKNERJA)

TOK GOZDARSTVO ČRNOMELJ

Nekoliko pod načrtovanim

V letu 1982 smo v toku pripravili za trg 21.376 m³ lesa. Blagovna proizvodnja je bila dosežena z 91,7 odst. (v primerjavi z načrtom, ki je znašal 23.300 m³).

Materialni stroški (odkup) so znašali 52.249.928 din ali 66 odst. prodajne vrednosti, če k tem prištejemo še denar za popravilo, rekonstrukcije in vzdrževanje cest in za napravo vlak (4.566.453), so kmetje prejeli v povprečju 75,6 odst. prodajne cene.

Delavci toka so v preteklem letu posekali 3.847 m³, večina tega lesa (3.020 m³) je bilo spravljeno na kamionsko cesto s traktorji toka. Les so prevažali zasebni prevozniki, tozdr Transport in gradnje, nekaj pa so ga dostavili lastniki na odpremna skladišča.

Osnovna reprodukcija:

– priprava tal	14,33 ha – pogozdovanje	15,91 ha
– obzeteve	74,99 ha – nega mladja	15,71 ha
– nega nasadov	32,04 ha – nega gošče	15,81 ha
– redčenje (prvo)	18,25 ha – rečenje (drugo)	11,10 ha

Razširjena reprodukcija:

– priprava tal	32,06 ha – osnovanje nasadov	42,63 ha
– obzeteve		146,24 ha

Gozdnogojitvena dela so bila opravljena v 23.975 delovnih urah. Od tega so opravili delavci toka 18.773, lastniki gozdov pa 5.202 ur. Posadili smo 139.550 smrekic, 10.090 črnega bora in 2.000 macesnov. Vrednost vseh gozdnogojitvenih del je 9.588.880 din.

Lani smo na območju toka izaali za gozdne prometnice 4.566.453 din, od tega za novo-gradnje 1.670.000 din (1.850 m), za razširitev in utrditve raznih poti pa 1.345.400 din (6.700 m). Zgradili smo tudi za

Prodaja je potekala pretežno prek odpremnih skladišč, nekaj pa smo ga dostavili s kamioni neposredno kupcem. Vsega lesa je bilo prodanega za 75.179.671 din (20.358 m³). Poprečna prodajna cena je bila 3.692 din/m³. Večino lesa smo prodali na domačem trgu, 2.546 m³ pa smo izvozili na zahodno tržišče. Izvozili smo za 8.146.291 din, kar je po količini 12,5 odst. vsega prodanega lesa, po vrednosti pa 10,8 odst. Poprečna prodajna cena lesa v izvozu je znašala 3.198 din, predvsem zaradi lesa za lesne plošče (769 m³), za katerega smo dosegli le 1.830 din za m³.

Gozdnogojitvena dela v primerjavi s planom niso bila v celoti opravljena. Pri delih obnove smo dosegli 97 odst., pri delih nege pa le 80 odst. načrta. Vrednostno je bila obnova dosežena s 102 odst., nega pa z 73 odst. Naj navedem še nekaj obsežnejših gozdnogojitvenih del, ki smo jih opravili.

237.400 din primarnih (2.200 m) in za 75.000 din sekundarnih vlak. Kot pomoč za popravilo vaških gozdnih poti in za vzdrževanje smo namenili 1.153.111 din.

Toliko na kratko o gozdnogojitvenih delih, o pridobivanju, prodaji in izvozu lesa. O stroških, o storilnosti, o izkoriščenosti delovnega časa in sploh o našem prizadevanju za čimboljši gospodarski uspeh pa bi bilo potrebno pisati še posebej.

JOŽE VIDERVOL, dipl. inž.

TOZD GOZDARSTVO PODTURN

Za delo ugodno vreme

Vreme, ki ima na gozdarsko proizvodnjo velik vpliv, nam je bilo zelo naklonjeno (malo

snega in brez dolgih deževnih obdobij). S sečnjo, pravilom in odvozom zato ni tilo težav. Tudi ni bilo pozimi hudega mraza, ki bi lahko zaradi

zmrzovanja nafte močno oviral obratovanje strojev.

Večji materialni stroški — nižji dohodek

Kljub povečanemu celotnemu prihodu, ki znaša 142.731.885 din (106 odst. plana), je zaradi povečanih materialnih stroškov (143 odst. plana) doseženi dohodek v višini 98.438.900 din manjši od planiranega (96 odst. plana). Povečani materialni stroški gredo na račun podražitev, neplanirane, a opravljene izmere gozdov v g.g. enoti Poljane ter ostalih nepredvidenih stroškov.

Eno od meril za uspešno poslovanje je razmerje med primerjalnim dohodkom 1982 in 1981. Ta primerjava je za nas ugodna saj znaša indeks rasti 115.

Večji posek in izdelava lesnih sortimentov

Brez tuje pomoči so naši sekači posekali in izdelali 38.497 m³ lesa (104 odst. plana). K tej količini lahko dodamo še 1.115 m³ drv, ki jih je v Brkinih v začetku leta izdelala skupina naših sekačev.

Težave so bile le pri nabavi rezervnih delov za motorne žage.

Presežena prodaja lesnih sortimentov

Našim kupcem smo oddali 40.522 m³ lesa (107,9 odst. plana). Iztržili smo 116.347.041 din, kar predstavlja za 8,5 odst. več od predvidenega.

Ugotovili smo, da so se cene povečale manj kot leto prej. Našo obveznost do hlodovine iglavcev smo izpolnili že konec oktobra.

Produktivnost dela opravičeno nekaj nižja

Sekači so v povprečju norme presegli za 19 odst. Največ lesa je bilo posekanega februarja in

sicer 4.025 m³, najmanj pa maja, 1.645 m³. Za izdelavo 1 m³ so sekači potrebovali povprečno 0,93 ure (povprečje v GG 1,13 ure). Med dobrimi traktoristi je najboljši spravil k cesti kar 5.291 m³ lesa (Furlan). V povprečju so traktoristi dosegli normo 126-odstotno.

Za sečnjo, spravilo, nakladanje in prevoz smo porabili 1,70 ure/m³, kar pomeni v primerjavi z 1,65 ure/m³ v letu 1981 padeč produktivnosti in indeks 97. Toda gozd ni tovarna, kjer so razmere za delo vedno enake. Pozna se, da je bilo v teku zadnje leto ureditvenega načrta, ko smo sekali v bolj oddaljenih in slabših oddelkih, kjer je pač še ostal neizkoriščen etat. V absolutnem znesku pa pomeni naših 1,70 ure/m³ največjo produktivnost, saj se v povprečju na GG Novo mesto porabi 2,15 ure/m³.

Gojenje gozdov — finančno realizirano

Če k gozdnogojitvenim delom prištejemo še dokazilo, znaša vrednost vseh del 99 odstotkov (GG, tozdi 99 odst.).

Pri doseganju normativov se pozna, da delo opravljajo večinoma invalidi III. kategorije in šolska mladina (obžetje). Premalo še uporabljamo stroje (čistilka, lažja motorka), ker večina gojiteljev ne sme delati s stroji, ki povzročajo tresljaje.

Premalo izkoriščeni delovni dnevi

Možne delovne dni smo premalo izkoristili (62 odst.). Najnižji izkoristek imajo cestarji, komaj 53 odst., kar je pri nas že dolgo znana stvar, saj imamo kar 23 delovnih invalidov III. kategorije, ki zaradi bolezni največ izostajajo.

Težave z menzo

Zaradi neustreznih prostorov smo imeli težave pri kuhanju toplih obrokov. Upamo, da bomo to oviro z dograditvijo novih prostorov za obrat družbene prehrane letos odpravili.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

cije kamionskih prevozov napačni. To je razumljivo, saj je v predračunih težko vnaprej predvidevati vsa gospodarska nihanja, ki vplivajo na stroške. Zaključni račun za leto 1982 pa je že bistveno ugodnejši, ker smo za 9,50 odstotka povečali ceno prevozov in ob razumevanju vseh tozdogov razumevanje uveljaviti za vse leto nazaj.

Pestra dejavnost

Da bo vpogled v poslovanje na tozda bolj popoln, ne bo odveč, če zabeležimo, kaj vse spada v delokrog tozda Transport in gradnje.

Dejavnosti, ki jih opravljamo so: projektiranje gozdnih cest, gradnja gozdnih cest, opravljanje strojno-minerskih uslug, proizvodnja in prodaja peska, servis motornih žag, prevoz lesa s kamioni, mehanična delavnica.

Projektiranje gozdnih cest opravlja dva gozdarska tehnika, v njihov delokrog pa spadajo naslednja dela:

Poprečna cena za projekt je znašala:	
— terenska dela	54.239 din/km
— pisarniška dela	38.510 din/km
skupaj	92.749 din/km

Projektanta nista uspela opraviti vseh predvidenih del, saj znaša primanjkljaj kar 3,59 km. Tudi druga dela, kot so načrtovanje gozdnih prometnic in trasiranje vlak, niso bila opravljena v potrebni količini, ker sta dva projektanta za naše potrebe premalo.

Po dosedanjih razgovorih sodeč se bodo razmere v projektivi izboljšale, saj je predvideno, da bomo že leta 1983 dodatno zaposlili še enega projektanta. Zamišljeno je tudi, da se bo projektiva priključila DSSS, kamor dejansko spada.

Blizu 14 km novih cest

Gradnja cest je potekala po načrtu, saj smo zgradili 13,71 km cest, od tega 11,19 km po planu investicij, 2,52 km pa izven načrta. Vseh načrtovanih 13 km cest nismo dokončali, ker nam je primanjkovalo strojev za nakladanje in kamionov za prevoz gramoza. Sodelovali pa smo pri gradnji nekaterih cest, ki so jih gradili posamezni tozdi. Ker nekatere ceste še niso povsem dokončane, je dolžina izračunana na podlagi odstotka porabljenega denarja. Tudi pri cestah, pri katerih

— načrtovanje gozdnih prometnic in izdelava dolgoročnega programa gradnje gozdnih cest,

— terenska in pisarniška dela projektiranja za gozdne ceste, izjemoma pa tudi za druge objekte,

— delo v zvezi z izdelavo in pridobivanjem lokacijskih in drugih listin za gozdne ceste,

— vodenje katastra gozdnih cest,

— sestava statističnih poročil za gozdne ceste,

— praviloma naj bi projektanta trasirala tudi gozdne vlake.

Prvenstvena in najboljšeješ naloge projektive je izdelava projektov. Iz teh del izvira tudi ves dohodek projektive, ker samo to delo zaračunavamo v breme investicij.

Projektiva je v letu 1982 opravljala projektiranje skoraj izključno za potrebe GG, le en manjši projekt je izdelala za zunanjega naročnika. Terenska dela projektiranja so bila opravljena za 12,52 km cest, pisarniška za 12,31 km.

gradnji smo le sodelovali, je dolžina izračunana v sorazmerju z našim delom.

Gospodarno: stroški za gradnjo cest le za 9,8 odstotkov večji kot v prejšnjem letu

Zaradi povečanega obsega gradenj smo v letu 1982 organizirali še eno gradbeno skupino, v katero so vključeni domači delavci iz okolice Straže. Skupina je sicer imela začetne težave, kasneje pa je delo kar dobro napredovalo. Tudi z mehanizacijo smo še kar dobro opremljeni. Pri gradnji cest nam še primanjkuje nekaj strojev za vrtnanje, nakladalec, rovokopač in kamioni za prevoz gramoza. Nove kompresorje bomo dobili že v letu 1983, nakladač bomo načrtovali za leto 1984, pačka za prevoz gramoza pa ne bomo povečevali. Kolikor nam bo strojev manjkalo, si jih bomo pač sposojali pri drugih DO in zasebnikih.

Zanimive so tudi cene za km novo zgrajene ceste. Analiza kaže, da je bila cena za en km poprečno:

(Nadaljevanje na 34.s tr.)

TOZD TRANSPORT IN GRADNJE

S primernimi cenami dober poslovni izid

Ob koncu leta 1982 je poteklo že drugo leto, odkar posluje naš tozod pod tem imenom.

Finančni kazalci za prvo in drugo leto do tričetrtletnega obračuna niso bili spodbudni.

Največ težav smo imeli pri prevozništvu. Izkazalo se je, da so bili vhodni podatki za kalkula-

(Nadaljevanje s 33. str.)

– pripravljala dela 59.391 din
 – zemeljska dela – spodnji
 ustroj 1.099.430 din
 – utrjevalna dela - zgornji ust-
 roj 729.855 din
 Skupaj: 1.888.676 din

Za primerjavo naj navedem,
 da je cena za leto 1982 le za 9,8
 odstotka večja kot leta 1981.

Dela izven podjetja je več, kot ga zmoremo opraviti

Za opravljanje strojno miner-
 skih uslug drugim DO in zaseb-
 nikom velja že staro pravilo, da
 jih opravljamo le tedaj, ko de-
 lavci in stroji niso zaposleni
 doma.

Pod usluge lahko štejemo
 tudi dela, ki smo jih opravili za
 druge tozde GG, saj smo tako
 zgradili že omejenih 2.520 m
 gozdnih cest in 7.300 m gozd-
 nih vlak. Eno večjih uslug za
 druge tozde pa predstavlja
 vzdrževanje cest z grederjem, ki
 se je izkazalo kot zelo pri-
 merno.

Zunanjih uslug smo opravili
 zelo malo, saj ni bilo ne delav-
 cev ne strojev na razpolago.
 Največ povpraševanja je bilo za
 globinska vrtnja in miniranja,
 vendar nismo mogli ustreči.
 Precej uslug smo odklonili tudi
 zato, ker nimamo potrjenega
 cenika za strojna dela izven
 podjetja.

V Soteski smo proizvedli in prodali manj peska

V peskokopu smo sicer za-
 poslili nove delavce, vendar so
 bili največ zaposleni pri gradnji
 in postavitvi separacije. Gradnja
 separacije se je nekoliko zavlek-
 la, tako da smo s prodajo začeli
 šele sredi avgusta. Kljub zakas-
 neli montaži je bilo oddanih:

– sejanega peska 5.306 m3
 – peska od stene 18.689 m3

– odpadnega materiala

1.628 m3
 Skupaj: 25.623 m3

Da je proizvodnja res nazado-
 vala, zaradi montaže separacije,
 nam pove tudi podatek, da je
 bilo v letu 1981 oddanih skupaj
 39.860 m3 peska. Iz navedenih
 podatkov in iz dosedanjega pov-
 praševanja lahko sklepamo, da
 bo prodaja v letu 1983, ko bo
 separacija delala s polno zmog-
 ljivostjo, znatno večja. Tudi fi-
 nančni uspeh leta 1982 je za-
 dovolj, zato lahko zagotovo
 rečemo, da je bila separacija v
 peskokopu pametna naložba. Vsa
 globinska vrtnja in minira-
 nja opravljamo sami. Največje
 miniranje, ki smo ga izvedli, pa
 je bilo, ko smo v enem odstre-
 lu aktivirali 6.755 kg razstreliva,
 vrtine pa so bile razporejene na
 petih etažah.

Popravljenih 650 motornih žag, škropilnic in vrtalnikov

V servisu motornih žag, kjer
 sta zaposlena dva mehanika, ob-
 časno v zimskih mesecih pa še
 en strojnik, je dela vse leto
 dovolj. Kljub temu, da je bil
 vodja servisa nekaj časa zadol-
 žen za gradbeno mehanizacijo,
 je bilo v servisu popravljenih
 650 motornih žag, škropilnic in
 vrtalnikov.

Težave v servisu motornih
 žag povzročajo pomanjkanje re-
 zervnih delov, neprimerni pa so
 tudi delovni prostori.

Pohvaljeni vozniki tovornjakov

Glede poslovanja transport-
 nega parka lahko rečemo, da
 smo povsem zadovoljni. Vozni-
 ki so pridno poprijeli, kljub
 mnogim težavam je bilo pre-
 peljanih 167.836 m3 lesa ali
 4.595.061 ton/km.

Naš transportni park, za ka-
 terega lahko rečemo, da je so-
 dočno opremljen, obsega:

Magirus-Deutz	10	s skupno nosilnostjo 110 ton
TAM 170	6	s skupno nosilnostjo 36 ton
FAP	2	s skupno nosilnostjo 22 ton
TAM 600 (za drva)	3	s skupno nosilnostjo 17 ton
dvoosne polprikolice	10	s skupno nosilnostjo 120 ton
enoosne	7	s skupno nosilnostjo 43 ton
dvoosne prikolice	2	s skupno nosilnostjo 20 ton
skupna nosilnost parka za prevoz lesa		368 ton
2 kamiona Tatra		skupna nosilnost 24 ton
nosilnost celotnega avtoparka znaša		392 ton

Z zamenjavo nekaj starejših
 kamionov z novimi bo avtopark
 še bolj sodoben in bomo lahko
 prevzeli še večje obveznosti za
 prevoz lesa.

S prikolicami še več!

V letu 1982 smo vozili tudi v
 Brkinih, kjer je bilo prepeljanih
 okrog 10.000 prm drv. Prepelja-
 li smo tudi okrog 2.300 m3 lesa
 za Novoles od drugih dobavi-
 teljev.

S solo kamioni je bilo pre-
 peljanih 26 odst. lesa, s kami-
 onom in prikolicami pa 74
 odst.

S prikolicami bo potrebno
 prepeljati še več lesa, k čemer
 lahko pripomorejo delavci v
 gozdu s primernim krojenjem.
 Da smo v začetku leta začeli
 voziti po novih normativih, se
 pozna tudi po tem, da je po-
 prečno preseganje norm pri pre-
 vozih manjše za 11 odst. Kar se
 finančnega uspeha tiče, je bilo
 pri prevozu nekaj težav. Nesog-
 lasja so bila glede obračuna-
 vanja na dolžine prevozov. Ka-
 že, da bo najbolj pravično obra-
 čunavanje na dolžinah po 5 km.

V skupnem prihodku, ki znaša 106,202.032 din, je zastopanost:	
avtoparka	53,7 %
gradnje cest	19,9 %
gradbene mehanizacije	14,9 %
peskokopa	6,5 %
projektive	1,2 %
servisa motornih žag	1,0 %
ostalih dejavnosti	2,8 %
skupaj:	100 %

Največji delež prihodka je
 dosežen znotraj tozda (kar
 88,34 odstotkov), izven pa
 11,66 odstotka.

O poslovanju in značilnostih
 tozda Transport in gradnje, ki
 ima toliko različnih dejavnosti,

Razporejanje kamionov z enega mesta

Glede razporeditve kamionov
 smo se včasih težko sporazu-
 meli. Premalo namreč dobimo
 podatkov o stvarnih potrebah
 posameznih tozdov. Tudi vklju-
 čevanje zasebnih prevoznikov
 ni bilo vedno najbolj primerno.
 V bodoče bomo morali tudi
 zasebne kamione razporejati z
 enega mesta.

Mehanična delavnica

O lastni manjši mehanični
 delavnici smo že dolgo raz-
 mišljali. S septembrsko preselit-
 vijo sedeža tozda TG v Stražo
 pa smo željo tudi uresničili. V
 delavnico smo preuredili garaže
 pri stari pošti v Straži. V njej
 bomo opravljali manjša pa tudi
 nekatera večja popravila grad-
 benih strojev. Avtoparku bo ta
 delavnica služila le za manjše
 nujne posege na terenu. Za več-
 ja popravila v avtoparku imamo
 primerno delavnico v Novolesu,
 kamor smo sovložili znaten zne-
 sek. Tovornjake popravljamo
 tudi v drugih delavnicah, vendar
 je Novolesov delež v skupnem
 znesku popravil daleč največji.

bi pač lahko še veliko pisali.
 Naj zaključim z misljo, da je
 bilo poslovanje našega tozda
 zadovoljivo. Vsekakor pa bo še
 priložnost za objavo podatkov
 o našem poslovanju.

DANILO KURE, dipl. inž.

TOZD VRTNARSTVO IN HORTIKULTURA

Pred priključitvijo h gozd-
 nemu gospodarstvu Novo mesto
 je vrtnarija obsegala 6.417 m2,
 sedaj pa 23.688 m2 obdelo-
 valne zemlje (vštete so poti),
 ima 380 m2 velik rastlinjak,
 presajevalnico (72 m2), plastin-
 jak (250 m2), delovne in po-
 možne prostore (390 m2) in
 garaže (220 m2), kar seveda
 pomeni ogromen napredek. K
 temu je treba prišteti še dreves-
 nice v Loki pri Podturnu, v
 Rožeku in Črmošnjicah, lepe
 pisarniške prostore, razdelilno
 kuhinjo, jedilnico, 2 prodajalni
 in destilarno.

Delo tozda je na kratko v
 naslednjem: vrtnarjenje in iz-
 delovanje vencev in šopkov iz
 naravnega in umetnega cvetja,
 gojenje okrasnega cvetja, lepot-
 nega grmičevja in drevja, ureja-
 nje parkov, zelenic in nasadov,
 urejanje okolja, pridobivanje
 postranskih gozdnih proizvo-
 dov.

Vrtnarija je za svoje naloge
 primerno opremljena z vozili in
 obdelovalnimi stroji.

Celotnega prihodka
 28.808.030 din je doseglo 35
 delavcev, od katerih ima eden

visoko izobrazbo, eden višjo in eden srednjo. Deset delavcev nima kvalifikacije.

Ker se težje gospodarske razmere (manjša kupna moč občanov) pri tem tozdu še najmočnejše poznajo, se bodo de-

lavci morali v prihodnjem letu še bolj potruditi, da bodo čim bolj izkoristili možnosti, ki jim jih daje nova, moderno urejena vrtnarija.

(Povzete iz poročila F. BARTOLJA)

Vrtnarji so vzgojili množico azalej in ciklam, priljubljenih cvetic, namenjenih za počastitev dneva naših žena. (Foto: A. Serini)

Izkoriščanje gozdov

I. NOVA TEHNIČNA OPREMA

A. V skladu s sprejetim planom investicij v letih 1981 in 1982 smo lani nabavili tehnično opremo, namenjeno neposredno ali posredno za pridobivanje lesa:

oprema	število
kamioni	
– TAM 170 T 14 (eden po načrtu iz 1981)	2
– TATRA	1
– avtociстerna	1
avtomobilska nakladalna dvigala	
– dva Hiab – Foco 560 za tovornjak (dva za prebiralni stroj)	4
– Jonsereds BM 10–68 (tozd TG)	1
prikolice	
– dvoosna polprikolica (12 t) za prevoz lesa (tozd TG)	2
– prikolica za prevoz strojev (tozd TG)	1
traktorji	
– IMT 560 za spravilo lesa (tozdi in toki)	10
– IMT 570 za prebiranje lesa (tozd Straža in Črnomelj)	2
drugi stroji	
– Volvo 4300 (tozd Straža)	1
– buldožer TG 140 (tozd TG)	1
– žični žerjav URUS s tovornjakom TAM 170 (tozd Novo mesto)	1
terenska vozila	
– kombi Zastava 850 (tozdi in toki)	13
– avtobus TAM 130 A8 (tozd Straža in Črnomelj)	2
– kombi Renault – trafic (DSSS)	1

osebna vozila
– fiat 750 (tok Novo mesto in Črnomelj) 2
B. Nabava v teku. Še po planu iz leta 1982 bomo v prvem tromesečju leta 1983 nabavili:

- prebiralni stroj (s traktorjem IMT 577 in dvigalom Hiab–Foco 560) tozd Straža, nabava se je zakasnila zaradi priključitve dvigala, 1
- kamion TAM 170 T 14 z Hiab–Foco 560 za prevoz drv (tozd TG), ki bo zamenjal TAM 5000, 2
- kamion Magirus–D 320 z dvigali Jonsereds za prevoz drv in hlodovine kot nadomestilo za kamione FAP (tozd TG). 2

II. GOZDNA PROIZVODNJA ODKUP IN ZALOGE

1.) Proizvodnja in odkup:

Do konca leta 1982 smo v družbenih gozdovih posekali 141.730 m³ lesa, kar predstavlja v primerjavi z načrtovanim (138.465 m³) 102 %, odkupili pa 67.070 m³ lesa, kar predstavlja v primerjavi z načrtovanimi (65.239 m³) 103 %. Skupaj smo v letu 1982 pridobili 208.800 m³ lesa in v primerjavi z načrtovanim (203.704 m³) načrt preseglji za 2,5 %. (Primerjavo z načrtom 1982 kot tudi s proizvodnjo leta 1981 smo priobčili v januarski številki DG.)

2.) Zaloge lesa:

Skupne zaloge lesa v družbenem in zasebnem sektorju so se ob koncu leta 1982 v primerjavi z letom 1981 zmanjšale kar za 7000 m³. Medtem ko so se v družbenem sektorju zaloge lesa v gozdu malenkostno povečale in so znašale 13.758 m³ (lani 12.895 m³), pa so se zaloge na kamionskih cestah občutno znižale in so znašale ob koncu leta le 3.825 m³ (leta 1981 pa 10.365 m³). Podobno so se znižale zaloge lesa tudi na odpremnih skladiščih. Tako stanje je odraz razmeroma ugodnih vremenskih razmer zadnje mesece leta 1982. Podrobno stanje in primerjava z letom 1981 je razvidna iz naslednje tabele:

Družbeni gozdovi:	leta 1982	leta 1981	Indeks 82/81
– gozd m ³	13.758	12.895	107
– kamionska cesta m ³	3.825	10.365	37
– odpremno skladišče m ³	1.425	3.491	41
SKUPAJ: m ³	19.008	26.751	71
Zasebni gozdovi:			
– gozd m ³	–	–	–
– kamionska cesta m ³	2.090	2.320	87
– odpremno skladišče m ³	1.612	654	246
SKUPAJ: m ³	3.641	2.974	122
SKUPAJ DRUŽBENI IN ZASEBNI m ³	22.649	29.725	77

Posamezni tozdi in toki pa so koncem leta 1982 imeli skupne zaloge lesa:

	gozd kamion. c.	odprem. skl.	Skupaj
tozd Novo mesto m ³	3.643	187	3.830
Straža m ³	1.881	1.459	3.800
Podturn m ³	4.755	1.306	6.473
Črmošnjice m ³	902	250	1.705
Črnomelj m ³	2.400	564	2.964
tok Trebnje–dr. m ³	177	59	236
tok Novo mestom ³	–	598	705
Črnomelj m ³	–	1.431	668
Trebnje m ³	–	–	239
Zaloge skupaj DS–ZAS	13.758	5854	3.037
Zaloge skupaj l. 1981	12.895	12.685	4.145

Iz tabele je razvidno, da ima najmanjše prehodne zaloge tozd Črmošnjice, kar lahko moti uresničevanje načrtov za leto 1983.

Podatki o številu sekačev, ki so v okviru tozdov in tokov sekali v režiji GG, ter primerjave učinkov v letih 1982 in 1981 so podani v naslednji tabeli:

(Nadaljevanje s 35 str.)

	leto 1982		leto 1981	
	posek m ³	štev. seka- čev	posek m ³	štev. seka- čev
družbeni sektor	141.730	111	1.355	135.601
družbeni sektor				
Brkini	6.500		2.876	
zasebni sektor	15.380	20	769	9.949
SKUPAJ:	163.610	131	1.249	148.426
				1221.193 m ³

Iz tabele je razvidno, da se je zaradi večje sečnje v letu 1982 povečalo tudi število sekačev. Večji pa je tudi učinek na sekača na leto in znaša lani 1.245 m³, leta 1981 je bil 1.193 m³.

V delovni organizaciji smo imeli ob koncu leta 1982 skupaj 394 motornih žag (brez izobraževalnega centra, ki jih ima 8./). Prevladujejo motorne žage Husquarne (63%). Le-teh je 250, predvsem tipi 162, 444 in 480. Med Stihlovimi žagami pa so še močno zastopani tipi Stihl 045 (42 kosov) in Stihl 041 (29 kosov). V sečnji je med letom delalo 334 motornih žag. Učinek na žago na leto je bil 488 m³.

Lani je bilo iz proizvodnje izločenih skupaj 76 motornih žag. Odpisanih jih je bilo 66, DOZ pa je povrnil škodo za 10 motornih žag.

V proizvodnjo smo dali 105 novih motornih žag, od tega 63 žag Hasquarna.

III. NEKATERI KAZALCI DELOVANJA VOZNEGA PARKA

Les iz družbenih in zasebnih gozdov je dokaj uspešno prevažal tozd Transport in gradnje z močno obnovljenim prevoznim parkom. Dejansko neto nosilnost in primerjavo z letom 1981 prikazujemo v naslednji tabeli:

	1982	1981		
	kosov	ton	kosov	ton
– kamioni (glej opombo)	20,5	180	20	179
– polprikolice	16	150	12	114
– prikolice	2	20	2	20
SKUPAJ:		350		313

Z lastnimi kamioni je prevažalo les, zlasti iz zasebnih gozdov, še nekaj zasebnih avtoprevoznikov. Le-ti so speljali kar 29.900 m³ lesa, kar znaša 15 odst. skupno prepeljanega lesa v okviru GG Novo mesto v letu 1982 (leta 1980 pa 34.700 m³ ali 20 odst.).

Opomba: En kamion TAM 170 je prišel v drugi polovici leta, zato 20,5 kosov, dve 12-tonski polprikolici sta prišli šele v drugi polovici leta, zato je vzeta v celoti le kot ena, torej 16 namesto 17 polprikolic, kot nosilnost pa je vzeta dejanska, ne registrirana, tako pri kamionih kot polprikolicah.

Podatki o prevoženih ton/km in v m³ s samimi tovornjaki in s polprikolicami so razvidni iz spodnje tabele:

	1982	1981		
	167.836	153.680		
– prepeljanih skupno m ³	167.836	153.680		
– prepeljanih skupno ton/km	4.896.883	4.055.719		
– prepeljanih kamion s polprikolico m ³	121.612	103.692	72 %	67 %
– prepeljanih kamion solo	46.224	49.988	28 %	33 %
– prepeljanih m ³ /tona nosil.	480	491		
– izkoristek delovnega časa			78 %	81 %

Iz tabele je razvidno, da sta se skladno s povečano nosilnostjo voznega parka v letu 1982 povečala masa prepeljanega lesa in ton/km, kar pa še ne pomeni povečane učinkovitosti. Povečala se je tudi udležba prevoza lesa s polprikolicami, ki znaša lani 72 odst., v letu 1981 pa 67 odst. vsega prepeljanega lesa; to seveda pomeni cenejši prevoz. Zmanjšala se je izkoriščenost razpoložljive neto nosilnosti, ki znaša lani 480 m³/tono neto nosilnosti, v letu 1981 pa 491 m³/tono neto nosilnosti. To pomeni, da so nekatera vozila, zlasti priklopna, stala neizkoriščena, bodisi iz objektivnih ali

organizacijskih razlogov (pomanjkanje voženj za park GA, medtem ko so nekateri zasebni avtoprevozniki vozili).

V letu 1981 smo dvignili norme prevoza za 20 odst., pri tem pa smo še vedno zaradi spodbude pustili rezervo v normah v višini okrog 12 odst. Poprečno doseganje norm prevoza v letu 1982 je znašalo 111 odstkov.

IV. STROJI PRI SPRAVILU LESA

Na spravilu lesa v tozdih in tokih je tudi lani sodelovalo nekaj zasebnih traktorjev in konj.

Udeležba po vrstah strojev in spravljene količini ter primerjava z letom 1981 sta podani v naslednji tabeli:

	1982			1981		
	štev.	m ³	m ³ /tr	štev.	m ³	m ³ /tr.
družbeni gozdovi						
– traktorji GG						
IMT 558,560	30	77.134	2571	27	72.218	2675
– traktorji GG						
Timberjack	2	9.574	4787	2	8.196	4098
– traktorji zasebnikov		7.405			7.300	
– žični						
žerjav GG	–	–	–	–	–	–
žični žerjav	–	–	–	–	–	–
drugih	1	2.550	–	–	–	–
SKUPAJ MEHANIZIRANO		96.663			87.714	
SPRAVILO						
Spravilo s konji		15.072			18.722	
Iznos drv		17.073			13.522	
Zasebni gozdovi tokov						
– traktorji GG						
IMT 558,560	7/6	5.836	973	2	645	
– traktorji GG						
Timberjack	–	–	–	–	–	–
– traktorji zasebnikov	–	5.089	–	–	–	–
– žični	–	–	–	–	–	–
žerjav GG	–	–	–	–	–	–
– žični žerjav	–	–	–	–	–	–
drugih	–	–	–	–	–	–
SKUPAJ SPRAVILO		10.925			645	
S STROJI						

Iz tabele je razvidno, da se je v letu 1982 število traktorjev GG, ki spravljajo les, povečalo tako v tozdih kot v tokih in znaša skupaj 37 traktorjev IMT 558 in 560 (27 tozdi, 7 toki) ter 2 zgibna traktorja Timberjack. Zaradi tega se je v letu 1982 povečal delež mehaniziranega spravila in znaša, v tozdih 96.663 m³ (leta 1981 pa 87.714 m³), v tokih pa 10.825 m³ (leta 1981 pa 645 m³). V družbenih gozdovih predstavlja v letu 1982 mehanizirano spravilo lesa, upoštevajoč tudi usluge zasebnih traktorjev, v primerjavi s posekano neto lesno maso (141.730 m³) 68 odstotkov (96.663 m³), v letu 1981 pa 63 odstotkov (87.714 m³). Spravilo lesa s konji (hlodi in drva) predstavlja torej 32 odstotkov posekanega lesa.

Učinek na leto za traktor IMT v tozdih je v letu 1982 znašal 2571 m³ in se je v primerjavi z letom 1981, ko je znašal 2.675 m³, zmanjšal za 104 m³/traktor.

Poprečni učinek zgibnega traktorja Timberjack na leto je lani znašal 4.787 m³ in se je v primerjavi z letom 1981, ko je znašal 4.098 m³, povečal za 689 m³.

Učinek traktorjev GG v tokih je znašal 973 m³ na leto (upoštevajoč dejstvo, da novi traktorji niso prišli v začetku leta).

Udeležba spravila oblega lesa v družbenem sektorju s konji voznikov v delovnem razmerju je lani znašala 10 odstotkov, leta 1981 pa 14 odstotkov.

Vozniki, ki niso v delovnem razmerju, t. j. pogodbeni vozniki, pa so lani spravili 10 odstotkov ali 12.900 m³ lesa.

Iznos drv s konji predstavlja 12 odstotkov posekanega lesa. Zadnji dve leti smo z ozirom na možnosti nabave traktorjev za spravilo lesa nabavljali namesto traktorjev IMT 558 traktorje IMT 560. Teh smo v dveh letih nabavili kar sedemnajst. Razen nekaterih manjših pomanjkljivosti (akumulator, visoki pedali, armaturne plošče) zaenkrat ni opaziti, da bi bili traktorji IMT 560 slabši od traktorjev IMT 5

V. DELO VODJE PRIDOBIVANJA LESA V OKVIRU DSSS IN GG

Vodja pridobivanja lesa je sodeloval pri organizaciji sečnje, spravila in prevoza, posredoval pri popravljenih strojev in pri nabavi proizvodne opreme in rezervnih delov. Bil je v stiku z domačimi in tujimi poslovnimi strankami glede nabave tehnične opreme in dodelave (kamionov, dvigal, traktorjev, vitlov, žičnice, URUS, kamionskih ročic). Obiskoval je seminarje za strokovno izpopolnjevanje, sodeloval je na konferencah delegatov SISEOT in prizadevanjih za vzgojo in izobraževanje gozdnih delavcev GG Novo mesto. Sodeloval je v strokovnem svetu GŠC Postojna, bil član komisije za opravljanje strokovnega gozdarskega izpita pri GG Novo mesto. Pripravil je analizo nakladanja lesa na odpremnih skladiščih tozda in toka Novo mesto ter tozda in toka Črnomelj. Sodeloval je pri sestavi kalkulacij za stroje in cen za usluge (prevoza lesa). Sodeloval je pri sestavljanju območnega načrta in v organih samouprave (DS DSSS in CDS). Sestavljal je razne ankete in statistična poročila. Opravljaj je strokovno-tehnično administracijo (dopisi, poročila, atesti, register dvigal itd.). Obiskoval je sečišča in druga delovišča zaradi nadzora del itd., itd.

JOŽE KURE, dipl. inž.

Urejanje gozdov v letu 1982

Leto 1982 je pomembna prelomnica za urejanje gozdov. Ves čas po zadnji vojni je centralno organiziran odsek za urejanje gozdov pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto izdeloval ureditvene načrta gozdnogospodarskih enot. Leta 1971 so bili izdelani vsi osnovni načrti gozdnogospodarskih enot in osnovni načrt za območje. Od tedaj sledijo le revizije. Izdelava obnovitvenih načrtov je po fizičnem obsegu nekoliko manj zahtevna, v strokovnem pogledu pa je zahtevnejša, saj gre za strokovno presojo o gospodarjenju v preteklosti.

Gozdarska operativa se vse bolj vključuje v neposredno načrtovanje gospodarjenja z gozdovi. Dolgoletna ideja o decentraliziranem urejanju se je pričela uresničevati leta 1982. V tem letu je bil program ureditvenih del znatno večji od enoletnega poprečja, kajti potrebno je bilo izvesti vse terenske meritve in cenitve z opisi gozdov v enotah Poljane, Trebnje I in Trebnje II. Tozđ Gozdarstvo Podturn je pričel revizijo načrta enote Poljane in jo tudi uspešno izvedel, ko je projektantska dela prevzel inž. Peter Dular, ki si je predhodno pridobil potrebno večletno prakso v odseku za urejanje gozdov pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto. Pri terenskih delih sta kot stalna delavca sodelovala pripravnik inž. Ivan Plut in tehnik Jože Fink. Organizacijsko in strokovno so pri reviziji načrta stalno sodelovali še odgovorni vodja tozda Podturn inž. Slavko Klančičar, njegov pomočnik inž. Niko Goleš ter področni revirni vodje. Iz-

mero stoječega drevja (polna premerba) so na 1050 ha gozdov opravili šolarji. Pri izmeri v mesecu juliju in avgustu je sodelovalo 30 mladincev in mladink. Delo je potekalo po načrtu in je bilo v celoti opravljeno v roku, kar pomeni, da je začetek decentraliziranega urejanja uspel v celoti.

V letu 1982 so bila opravljena tudi terenska revizijska dela v gozdnogospodarskih enotah Trebnje I in Trebnje II. Ta dela je opravila ekipa urejevalcev službe za urejanje pri GG Novo mesto. Odgovorni projektant revizijskih načrtov enot Trebnje I in Trebnje II je inž. Andrej Pečavar. Pri terenskih delih so kot stalni strokovni delavci sodelovali: Martin Bele in Gregor Vodnik kot tehnika taksatorja ter pripravnik inženirja Vili Turk in Andrej Kastelic. Občasno so pri ureditvenih delih sodelovali tudi vodja toka Trebnje inž. Jože Falkner ter področni revirni gozdarji. Julija in avgusta je bila izvedena tudi polna premerba na površini 530 ha. Tudi tu so sodelovali šolarji.

Polna premerba na površini 1100 ha je bila opravljena tudi v enoti Soteska, tozđ Gozdarstvo Straža. V tem tozđu je urejevalna dela prevzel inž. Franc Ferlin, močno pa so sodelovali tudi vodja tozda inž. Jernej Piškur, pomočnik vodje Karel Turk ter revirni gozdarji. Delo je bilo zastavljeno strokovno in načrtno, ker pa je bilo začeto šele v drugi polovici leta, ga tozđ ni uspel opraviti v celoti. Ostal je del cenitev ter opisov sestojev, kar bo potrebno opraviti leta 1983. Pri izmeri

stoječega drevja je sodelovalo 30 mladincev in mladink.

Meritve v enoti Soteska bi morale biti praviloma opravljene šele leta 1983. Da pa se je tozđ Straža odločil za eno leto prej, sta dva vzroka. Premalo imajo strokovnjakov, da bi v enem letu (1983) samostojno izvedli revizijo načrtov v enoti Soteska in Brezova reber. Za Sotesko pa se je odločil leto prej tudi zato, ker je bil za leto 1973 za to enoto izdelan letni načrt gospodarjenja, medtem ko je prehodni načrt veljal za razdobje 1963–1972. Novi načrt bo veljal za desetletje 1983–1992.

Poleg terenskih urejevalnih del v enotah Trebnje I, Trebnje II, Poljane in Soteska so bila izvedena vsa kabinetna dela s sestavo gozdnogospodarskega načrta za enoto Novo mesto—

enota Poljane	4.537 ha	terenska dela
enota Trebnje I	4.725 ha	terenska dela
enota Trebnje II	3.697 ha	terenska dela
enota Soteska	1.926 ha	terenska dela
enota Novo mesto—jug skupaj:	7.644 ha	samo kabinetna dela
	22.529 ha	

Poprečni letni obseg urejevalnih del znaša desetino območja. Znesek, ki smo ga zaračunali siju za gozdarstvo pri GG Novo mesto leta 1982, znaša 5.658.202 din, kar je približna višina stroškov, nastalih pri urejanju gozdov. Polna premerba je

jug (1982–1991). To enoto je uredil inž. Janez Blažič, ki je leta 1982 sestavil tudi tekstni del načrta. Po uspešno opravljenem delu se je 25. novembra 1982 zaposlil v toku Gozdarstvo Novo mesto.

Vsa obširna urejevalna dela so potekala usklajeno in strokovno, za kar je skrbel vodja urejanja gozdov pri DSSS. Urejevalcem sta pomagala tudi geometer ter referent za arondacijo.

Vodja službe za urejanje je sodeloval tudi pri sestavi območnega načrta za razdobje 1981–1990. Prav tako je sodeloval z občinskimi organi za prostorsko planiranje ter s kmetijsko zemljiško skupnostjo Novo mesto.

Letos smo z urejanjem zajeli velik del območja. Naj navedem površine enot, na katerih so potekala urejevalna dela:

bila izvedena na površini 2.700 ha. Povečini je bila lesna zaloga ugotovljena s pomočjo Bitterlichove metode, le na majhni površini je bila lesna zaloga cenjena okularno.

HOČEVAR, dipl. inž.

Območni gospodarski načrt

PREGLED GOSPODARSKIH RAZREDOV IN KRITERIJI ZA NJIHOVO OBLIKOVANJE

Gozdnogospodarsko načrtovanje ima v svetu in pri nas že zelo dolgo tradicijo. Dolgoročnost gozdne proizvodnje do 100 in več let je možno uspešno obvladovati le z dolgoročnim načrtovanjem. Toda prvi načrti v okviru gozdnogospodarskih enot niso dali pregleda nad območjem kot celoto. To pomanjkljivost smo v Sloveniji odpravili leta 1970, ko smo izdelali prve gozdnogospodarske načrte območij. Načrti pa so bili le nekak seštevek načrtov gozdnogospodarskih enot in zato niso mogli v celoti prikazati razvojnih možnosti gozdarstva v območju.

Da bi se odpravila ta pomanjkljivost, smo pri sedanji reviziji gozdnogospodarskega načrta območja uporabili drugačne koncepte, ki bodo prikazali možnosti razvoja območja

kot celote. Gozdove smo razdelili na gospodarske razrede in v okviru teh razredov določili cilje gospodarjenja in ukrepe za doseg te ciljev. Pri določanju gospodarskih razredov smo upoštevali zlasti gozdno združbo, ohranjenost gozdov in namen gozdov v območju.

Bolje izkoristiti rastišča

Gozdna združba je pomembna zlasti pri ugotavljanju rastiščnih zmogljivosti posameznih rastišč in za določanje optimalne zmesi drevesnih vrst. Gozdna združba nam narekuje tudi izbiro načina gospodarjenja in optimalno višino lesne zaloge, pri kateri gozd najbolje izkorišča rastišče.

(Nadaljevanje na 38. str.)

Ohranjenost gozdov

Ohranjenost gozdov je drug pomemben kriterij, ki nam narakuje oblikovati gospodarski razred. Ta kriterij se nanaša tako na ohranjenost sestoja in rastišča kot tudi na mešanost drevesnih vrst. Po tem kriteriju smo naše gozdove razdelili na ohranjene, izmenjane in na gozdove za melioracijo. Ohranjeni gozdovi so tisti, pri katerih so lesne zaloge in mešanost drevesnih vrst v normalnih naravnih okvirih. Izmenjeni gozdovi izkoriščajo rastiščni potencial pretežno zelo dobro, vendar so v drevesni sestavi popolnoma spremenjeni. Sem spadajo v celoti nasadi iglavcev, osnovani zlasti v zadnjem časovnem obdobju (največ po letu 1960). Gozdovi za melioracijo zaradi svoje drevesne sestave in degradacije sestoja in rastišča ne izkoriščajo rastiščnega potenciala v takem obsegu, da bi jih bilo v bodoče še umestno gojiti.

Namembnost gozdov

Kot zadnji pomembnejši kriterij smo upoštevali še namembnost gozdov v območju. Po njem smo gozdove razdelili na lesnoproizvodne, v katerih je osnovna funkcija pridobivanje lesa, na varovalne, katerih osnovna funkcija je čuvanje zemljišč pred erozijo ali pred vetrom, in na gozdove s posebnim pomenom. To so pretežno pragozdovi in gozdovi, ki služijo kot zaščita spomenikov iz naše preteklosti.

Ob upoštevanju vseh treh kriterijev smo naše gozdove razdelili na 24 gospodarskih razredov, ki se značilno ločijo med seboj.

Pregled gospodarskih razredov

1. Ohranjeni nižinski gozdovi hrasta in belega gabra na karbo-natni podlagi. Zaraščajo pretežno niže ležeče predele do 400 m n. v. Zavzemajo 19,3 odst. gozdov v območju. Njihove rastiščne zmogljivosti so izkoriščene v družbenih gozdovih 52-odst., v zasebnih pa le 46-odst. V izravnalnem obdobju 40 – 50 let se bo izkoristek rastiščnega potenciala povečal na 75 – 80 odst.

2. Ohranjeni kisli hrastovogabrovi gozdovi zaraščajo aluvialne nanose v nižinskih predelih od 150 do 250 m n. v.

Zaraščajo 1,9 odst. površine gozdov v območju. Rastiščne zmogljivosti teh gozdov so izkoriščene v družbenih gozdovih 50-odst., v zasebnih 52-odst. V izravnalnem obdobju 40 let se bo izkoristek dvignil na 75 – 80 odst.

3. Ohranjeni nižinski jelovi gozdovi na nanosih. Po površini: 1,8 odst. To so gozdovi z največjim rastiščnim potencialom v območju, ki pa zaradi nepravilnih posegov v preteklosti ni izkoriščen niti 50-odst. Z intenzivno nego in akumulacijo prirastka bodo ti gozdovi v 40 – 50 letih prešli v optimalno stanje.

4. Ohranjeni kisli bukovi gozdovi na nanosih zavzemajo 3,1 odst. površine gozdov v območju. Malokje so dobro ohranjeni in imajo majhen rastiščni potencial. Na gospodarske posege so precej občutljivi. Njihov rastiščni potencial je izkoriščen v družbenih gozdovih s 65 odst., v zasebnih pa z 69 odst. V izravnalni dobi 50 let se bo ta izkoristek dvignil na 80 odst.

5. Na prehodu med nižinskim gozdom hrasta in belega gabra ter gorskimi bukovimi gozdovi je razred ohranjenega predgorskega gozda gradna in bukve. Zavzema 18,6 odst. celotne površine gozdov v območju. Družbeni gozdovi tega gospodarskega razreda so dobro ohranjeni. Izkoristek rastiščnega potenciala znaša 67 odst. Nekoliko slabši so zasebni gozdovi, saj izkoriščajo rastišče le 51 odst. V izravnalnem obdobju 30 do 40 let bodo prešli v optimalno stanje.

6. Ohranjeni predgorski bukovi gozdovi ležijo med 350 in 900 m n. v. Poraščajo nekoliko slabša rastišča kot gozdovi gradna in bukve. Zavzemajo 7,5 odst. površine gozdov v območju in so pretežno zelo dobro ohranjeni. Izkoristek rastišča znaša 79 odst. v družbenih in 66 odst. v zasebnih gozdovih. V izravnalnem obdobju med 20 in 40 let bodo prešli v optimalno stanje.

7. Gorski in visokogorski bukovi gozdovi zaraščajo področja od 500 do 1180 m n. v. V našem območju zavzemajo 9 odst. vseh gozdov. Pretežno so to mlajši gozdovi v dobi najmočnejšega priraščanja. Njihov zaščitni potencial je izkoriščen v družbenih gozdovih s 104 odst., v zasebnih z 69 odst. Negovanost teh gozdov je dobra, pomlajevanje je množično.

8. Dinarski jelovo-bukovi gozdovi na slabših rastiščih zavzemajo le manjši del naših

gozdov, skupaj le 0,7 odst. Poraščajo toplejše predele, zlasti grebene v arealu jelovo-bukovih gozdov. Imajo veliko lesno zalogo in dobro izkoriščajo rastišče, v družbenih gozdovih do 79 odst., v zasebnih pa 65 odst. V teh gozdovih so še ohranjene oblike prebiralnega gospodarjenja.

9. Dinarski jelovo-bukovi gozdovi na srednje kvalitetnih rastiščih zavzemajo največji del jelovo-bukovih gozdov. V celotni površini gozdov območja so zastopani s 5,8 odst. Pomlajevanje je ogroženo zaradi divjadi in zmanjšane vitalnosti jelke. Rastiščni potencial je izkoriščen v družbenih gozdovih z 72 odst., v zasebnih z 68 odst.

10. Dinarski jelovo-bukovi gozdovi na najboljših rastiščih so v gozdovih območja zastopani s 3,3 odst. površine. Pretežno so dobro ohranjeni, vendar je delež iglavcev nekoliko premajhen. Jelko mestoma nadomešča smreka, ki odlično uspeva. Gozdovi izkoriščajo rastiščni potencial v družbenih gozdovih 69 odst., v zasebnih s 40 odst.

11. Zabukovljeni gozdovi dinarskega gozda jelke in bukve so nastali zaradi intenzivnih sečenj v preteklosti. Zaradi nagle presvetlitve se je kot dominantna drevesna vrsta uveljavila bukev, jelka je ostala le še kot pomembna primes. V skupni površini gozdov v območju so ti gozdovi zastopani le z 0,3 odst. površine. Izkoristek rastiščnega potenciala v teh gozdovih znaša v družbenem sektorju 76 odst., v zasebnem le 37 odst. Zasebni gozdovi imajo tu zanemarljiv delež.

12. Bukovi gozdovi s kresničjem poraščajo ekstremne lege na triadnih dolomitih, zlasti na področju Gorjancev na nadmorski višini 310 – 1050 m. Delež teh gozdov v območju znaša le 0,4 odst. Pretežno so to prestareli sestoji različne kakovosti. So enomernih do skupinsko raznodobnih oblik. Plitva tla ne prenesejo velikih fizikalnih obremenitev, zato so pogosti primeri izravnanih dreves (po snegu ali vetru). Izkoristek rastiščnega potenciala znaša 71 odst.

13. Drugi ohranjeni gozdovi poraščajo manjše, med seboj zelo različna rastišča brez skupnih značilnosti. Kriterij združevanja je bila majhna površina in z njo tudi gospodarski pomen. Delež teh gozdov v območju znaša 1,9 odst. Poprečni izkoristek rastiščnega potenciala znaša 84 odst.

14. Posebno skupino ohranjenih gozdov predstavljajo

panjevski gozdovi domačega kostanja. To so pretežno zasebni gozdovi, ki poraščajo toplejše lege na robu vinogradniškega področja. Služijo pretežno za pridobivanje vinogradniškega kolja in drogov, vzporedno tudi za nabiranje plodov domačega kostanja. Delež teh gozdov v območju znaša 1,1 odst. Zaradi sečenj podtaksacijske lesne mase je izračunani izkoristek rastiščnega potenciala komaj 38 odst.

15., 16., 17.) V 15., 16. in 17. gospodarski razred spadajo gozdovi za premeno. V tri gospodarske razrede so ločeni zaradi različnih rastišč, ki zahtevajo različno izbiro in mešanost drevesnih vrst ob premeni. Skupaj je teh gozdov kar 15,5 odst. od vseh gozdov v območju, kar zneso 12.588 ha. Pretežno so to zasebni gozdovi (10.959 ha) in le 1629 ha je družbenih. Ti gozdovi nimajo ustrezne strukture v mešanosti drevesnih vrst, tudi ne glede kakovosti in višine lesne zaloge. Izkoristek rastiščnega potenciala znaša le dobrih 30 odst. S prirodno in umetno melioracijo bomo te gozdove v 30 – 40 letih spremenili v donosne gospodarske gozdove.

Naslednjih pet (18., 19., 20., 21., 22.) gospodarskih razredov predstavljajo nasadi iglavcev, ki se ločijo med seboj po različnosti rastišča, oziroma po gozdnih združbah. Največ jih je na rastiščih hrasta in belega gabra ter gradna in bukve. Skupno zavzemajo ti nasadi 7,7 odst. površine našega območja, oziroma 6229 ha, od tega v družbenih gozdovih 3518 ha, v zasebnih 2711 ha. Večina nasadov je mlajših in so bili osnovani od okrog leta 1959 do danes. Le slaba četrtnina jih izvira iz obdobja pred 2. svetovno vojno. Sedaj še niso v polni ravnosti, vendar pa že dajejo skoraj 13.000 m³ letnega etata.

23. Varovalni gozdovi poraščajo ekstremna rastišča, zlasti bregove rek ter strmice in grebene. Gospodarski pomen teh gozdov je majhen, zelo pomembne pa so njihove varovalne funkcije. Skupaj jih je 1,9 odst. od skupne površine gozdov v območju.

24. Gozdovi s posebnim namenom zavzemajo komaj 0,1 odst. površine gozdov v območju. V to skupino spadajo pragozdovi in gozdovi, ki so namenjeni varovanju spomenikov iz NOB. V njih so vsi gospodarski ukrepi prepovedani.

Analiza po gospodarskih razredih je pokazala, da je 85 odst. vseh naših gozdov ohranjenih ali spremenjenih v nasade. Izko-

ristek rastiščnega potenciala znaša v družbenih gozdovih 76 odst., v zasebnih le 54 odst. Če upoštevamo, da je pri normalnih razmerah gospodarjenja možno izkoristiti le do 85 odst. rastiščnega potenciala, smo v družbenih gozdovih že blizu optimalnemu stanju, ki ga bomo po naših predvidevanjih dosegli v razdobju od 20 do 45 let, kar je odvisno od kakovosti gozdov v posameznem gospodarskem razredu. Da bomo to dosegli, bodo potrebna intenzivna gojitvena dela in vlaganja v izgradnjo cest in vlak. Posek

na leto v naslednjem obdobju se bo povečal v primerjavi s prejšnjim in bo znašal 153.000 m³ v družbenih in 161.000 m³ lesa v zasebnih gozdovih. V zasebnih gozdovih gre del etata v višini 22.000 m³ na račun melioracij, ki jih bomo predvidoma izvršili v letnem obsegu skupno 414 ha, od tega kot neposredno premeno 146 ha, kot posebno pa 268 ha. V družbenih gozdovih bomo meliorirali na leto poprečno 63 ha oziroma 15 odst., v zasebnih pa 351 ha, oziroma 85 odst.

TONE ŠEPEC, dipl. inž.

IZ DELA SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Dnevni red

7. seje delavskega sveta GG, ki je bila v ponedeljek, 14. marca 1983:

1. pregled in potrditev zapisnika zadnje seje,
2. delegatska vprašanja,
3. razprava in sklepanje o zaključnem računu za leto 1982,
4. razprava in sklepanje o planu gospodarjenja za leto 1983,
5. razprava in sklepanje o predlogu samoupravnega sporazuma o solidarnostnem pokrivanju sredstev za osebne dohodke,
6. razprava o urejanju življenjskih in delovnih razmer delavcev tozda Gozdarstvo Črnomelj,
7. zemljiškoknjižne zadeve,
8. razno.

Obrazložitev:

K 1. točki:

Delavski svet je na zadnji seji, 14. 2. 1983, sprejel naslednje sklepe:

1. Potrdil je zapisnik prejšnje seje.
2. Potrdil je poročilo direktorja o dosedanjih pogovorih o dohodkovnem povezovanju med nami in Novoletom in imenoval delovno komisijo, ki bo pripravila strokovno podlago za tak sporazum.
3. Sprejel je poročilo o strokovnih kadrih in njihovem izobraževanju.
4. Potrdil je sklep o obračunavanju in vplačevanju biološke amortizacije in stroškov gospodarjenja od lesa za domačo porabo.
5. Potrdil je sklep o ceni lesa na panju.
6. Sklenil je podariti za gradnjo Pionirskega doma v Dolenjskih Toplicah 25,5 m³ jelovega lesa.
7. Sprejel je program dela za leto 1983.
8. Sprejel je sklep o vročitvi posojila delovni organizaciji Semesadike Mengeš.
9. Imenoval je komisijo za pripravo strokovne podlage za obračun OD iz minulega dela.

10. Imenoval je komisijo za ocenitev stanovanj.

11. Ugotovil, da je večina tozdov opravila inventuro. Tisti, ki tega še niso storili, naj obravnavajo in sklepajo o inventuri čimprej.

12. Ugotovil je, da so vsi tozdi sprejeli samoupravni sporazum o zaposlovanju.

13. Potrdil je predlog o novi organizaciji projektive, in sicer, da se projektiva okrepi še z enim diplomiranim gozdarskim inženirjem, ki bi bil vodja, in vključi v DSSS.

14. Sprejel je delovni osnutek družbenega dogovora o urejanju delovnega časa.

15. Sprejel je poročilo o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983.

16. Sprejel je predlog samoupravnega sporazuma s področja izvoza lesa in pooblastil sekretarja združenja, tov. Remica, da ga podpiše.

17. Sprejel je samoupravni sporazum o organizaciji proizvodnih tekmovanj gozdarjev SR Slovenije.

K 3. točki:

Poročilo o poslovnem uspehu gozdnega gospodarstva Novo mesto v obdobju od 1. 1. do

31. 12. 1982 so prejeli v tozdih. Prav tako so prejeli tudi poslovna poročila posameznih služb iz DSSS. Poslovno proizvodno poročilo so pripravili vodje tozdov. Predlagamo, da sodelujete na seji in morebitna vprašanja, zahteve ali predloge, ki jih boste oblikovali na vaši seji, posredujete na seji centralnega delavskega sveta.

K 4. točki

Predlog plana gospodarjenja za leto 1983 smo poslali vsem tozdom. Predlagamo, da o njem razpravljate in stališča posredujete na seji centralnega delavskega sveta.

K 5. točki

Predlog samoupravnega sporazuma o solidarnostnem pokrivanju sredstev za osebne dohodke smo prav tako poslali vsem temeljnim organizacijam, da o njem razpravljajo in sklepajo.

K 6. točki

Komisija za spremljanje samoupravnega sporazuma o življenjskih in delovnih pogojih gozdnih delavcev je pripravila poročilo o stanovanjskih razmerah, organizaciji prehrane in delovnih razmerah delavcev, ki so se iz Planine preselili v Črnomelj, in delavcev, ki stanujejo v Črnomlju na Viniški 27. Poročilo zajema zatečeno stanje, vsebuje pa tudi predloge, kako položaj skladno s samouprav-

Novice iz Črmošnjic

20. januarja 1983 sta DS tozda in izvršni odbor sindikata razpravljala o osnutku samoupravnega sporazuma in pravilniku o reševanju stanovanjskih vprašanj.

16. februarja je bil zbor delavcev tozda, na katerem smo člani sindikata poslušali poslovno poročilo tozda za leto 1982 in se dogovarjali o delu, ki nas čaka v novem letu.

23. februarja se je sestala delegacija za skupščine v samoupravnih interesnih skupnostih ter obravnavala programe skupščin.

28. januarja je delavski svet tozda obravnaval in sprejel inventurno poročilo za leto 1982.

3. februarja je odbor delavskega doma skupaj s predstavniki delavske kontrole razpravljala o delu delavskega doma ter o izboljšanju jedilnikov.

25. februarja sta zbor delavcev tozda in DS tozda razpravljala o zaključnem računu DO in tozda in obračun za leto 1982 potrdila.

nim sporazumom izboljšati. Stanovanjske razmere in prehrana teh delavcev niso urejene. Urejen je le prevoz na delo. Delavci predlagajo izgradnjo delavskega doma oziroma bivalnih prostorov in obrata družbene prehrane v Črnomlju. Predlog komisije je, da se delavci preselelijo v delavski dom v Črmošnjicah. Delavcem pa je potrebno zagotoviti enake pravice, kot jih imajo črmošnjiški delavci, to je občasen prevoz na železniško postajo v Semič, ko se v skupinah vračajo domov ali pa prihajajo od doma na delo, ogled kulturnih prireditev v Črnomlju itd. Poročilo bomo poslali vsem tozdom.

K 7. točki

Zamenjava parcel: GG da parcelo št. 472/1 k. o. Harinja vas, v izmeri 0,2971 ha, v naravi gozd; ocenjena vrednost je 40.136,85 din. Dobi pa parcelo št. 472/3, prav tako v k. o. Harinja vas, v izmeri 0,9290 ha, v naravi travnik; ocenjena vrednost je 13.728,00 din. Razliko 26.408,85 din plača Robek. Zamenjava je nujna zaradi pridobitve površin za gradnjo gozdne ceste na Štrauberk.

Odkup gozda: Alojz Okleščen prodaja gozd. parc. št. 4093, v izmeri 1,3768 ha, v k. o. Dobindol; ocenjena vrednost je 171.588,10 din. Odkup je v interesu GG, saj se parcela nahaja v arondacijskem kompleksu.

Analize prisotnosti na delu; storilnosti in porabe goriv pri spravilu lesa v letu 1982 so pokazale: da je Albin Šmuk spravil iz gozda 4.306 m³ in porabil 0,56 l za m³ (2,34 l goriva na strojno uro). Na dan je spravil 29,29 m³ lesa in porabil 0,16 ure za m³. Na delu je bil 67 odstotkov možnih dni.

Slavo Vukojevič je spravil 4.418 m³, porabil 0,73 l goriva za m³ ali 2,82 l na strojno uro. Storilnost na dan 22,54 m³, za 1 m³ je porabil 0,21 ure. Prisotnost na delu 88-odstotna.

Načrt sečnje smo izpolnili. Prisotnost na delu je bila od 40 do 81-odstotna, kar se odraža tudi pri količini posekanega lesa. Najmanjkrat so izostali z dela in največ posekali: Luka Djukić, Mehmed Čustić, Niko Bubnjić, Ante Erić, Hamdija Nakić, Pero Vukojević, Muharem Mujkić in Redjep Elkasović.

Do konca februarja smo posekali 19 odstotkov za letos načrtovanega lesa. J. ŠEBENIK

V vseh tokih in tozdih GG je bilo 18. februarja glasovanje o spremembah pravilnika za stanovanjska posojila. Na fotografiji sta člana volilne komisije v Črmošnjicah, Marica Bokan in Maks Štublar. (Foto: Alojz Puhan)

Kako uresničiti načrte, kako živeti dalje?

Naša temeljna organizacija je razmeroma mlada, saj v taki obliki posluje šele dobrih 6 let. V tem času smo veliko napredovali v blagovni proizvodnji, povečali število zaposlenih in storilnost ter pridobili mnogo opreme. Blagovna proizvodnja je naraščala od okrog 12.000 m³ v letu 1977 na približno 16.000 m³ v letu 1980. Takrat smo ugotovili, da je ta količina največja, ki jo lastniki gozdov še morejo sami posekati in spraviti na cesto.

Srednjeročni načrti 1980–1985, po katerem naj bi kar največ surovin za industrijsko predelavo dobili doma, pa predvideva v tem petletnem obdobju za tok Gozdarstvo Črnomelj poprečno letno blagovno proizvodnjo okrog 24.000 m³ lesa za povprečno letno blagovno proizvodnjo okrog 24.000 m³ lesa ali za približno 50 odstotkov povečan odkup in prodajo. Ni težko izračunati, da bi moral tok v tem razdobju posekati na leto okrog 8.000 m³ lesa s svojimi delavci. To je velika naloga za tok, ki nima niti ustreznega strokovno-tehničnega kadra, ne strojev za spravilo, niti usposobljenih delavcev. Šele leta 1980 smo začeli in kasneje pospešili opremljanje s stroji in z usposabljanjem delavcev. Leta 1980 smo zaposlili 2, leta 1981 4, lani pa 5 novih delavcev, ki smo jih izšolali za sekače, od tega 3 tudi za gozdne traktoriste. Nabavljeni so bili trije traktorji in sicer eden v letu 1981 in dva v letu 1982. Doseženi so bili lepi uspehi. Blagovna proizvodnja je v letu 1981 porasla na okrog 18.500 m³, v letu 1982 pa se je približala 21.000 m³ lesa. Število strokovnjakov je, na žalost, ostalo na ravni leta 1978, čeprav smo nanovo zaposlili 4 gozdarje (dva tehnik in dve delovodji), ker so v tem času

trije odšli v pokoj, eden pa v drug tozd. Načrt blagovne proizvodnje za leto 1983 znaša 23.300 m³ lesa. Le če bi blagovna proizvodnja naraščala z enako stopnjo, kot v zadnjih dveh letih, bi se načrtu približali. Dejansko pa to ni niti približno izvedljivo. Vzrokov za to je več, vendar bom skušal opisati le najpovplivnejše.

Med glavne vzroke za to brez dvoma sodijo zvezni ukrepi glede omejitve motornih goriv za službena vozila ter prevoze v službene namene in način delitve bonov za kmečko mehanizacijo. Nič manj pomemben vzrok ni v tem, da nam močno primanjkuje strokovnega kadra. Po normativih glede na plan bi za 100-odstotno zasedenost potrebovali 15 gozdarjev (tehnikov in delovodij). Trenutno pa imamo v revirjih le pet gozdarskih tehnikov in pet priučenih gozdarskih delovodij. Primanjkljaj je tako velik, da ga v kratkem ni mogoče nadoknaditi. Razen tega je tudi strokovna usposobljenost obstoječega osebja pomanjkljiva. Tudi lanske motnje pri odpremi in prodaji so škodovali ugledu toka pri kmetih. Smatram, da so te ovire tako odločujoče, da samo izredne okoliščine lahko rešijo proizvodne načrte našega toka za leto 1983. Težave so v tesni medsebojni povezavi. Še manjša gibljivost preobremenjenih strokovnjakov zaradi omejitve z gorivom bo velika ovira za pripravo dela za sekače in traktoriste, zaradi česar ti občasno, kljub velikim zadolžitvam, nimajo kaj delati. Nepojmljivo pa je, da vsa opozorila občinskim službam o naših težavah zadevajo na gluha ušesa, saj na žalost v gozdarstvu vidijo le močno akumulativno panogo, ki ji cvetijo rožice poleti in pozimi. Razume se, da se tudi skupščinski organi v poplavi smiselnih

pa še bolj nesmiselnih zveznih in republiških odredb in tolmačenj le težko znajdejo, še težje pa za smotrno ukrepajo.

Predvidevam, da so toki za gozdarstvo v vsej Sloveniji v bolj ali manj podobnem položaju, kot je naš, saj je organiziranost podobna. Bojim se, da bodo hitro izničeni vsi napor in uspehi zadnjih treh let in da bo leto 1983 po blagovni proizvodnji podobno letu 1978.

Težava je v tem, da imamo na plačilnem seznamu skoraj 100 odstotkov več delavcev kot takrat. Vprašam se: ali les iz

gozdov, na katerih je lastninska pravica, za našo družbo in industrijo res tako malo pomeni, da se skrb za izkoriščanje v tako zaostrenih pogojih za gospodarjenje brezbrizno prepušča peščici nemočnih gozdarjev, zaprtih v mrežo predpisov in omejitev, pa čeprav gre za surovino, ki jo prek lesne industrije prodajamo za tako potrebne devize? Ali ne bo ob periodičnih in zaključnih računih prepozno za ukrepanje? Končno se tudi vprašujem: kdo bo zaradi posledic poklican na odgovornost? ANGELBERT TESARI

Lepi taborniški dnevi na Resi

V koči na Resi smo od 15. do 19. januarja letos imeli taborniki Odreda zelene Krke iz Straže svoj prvi zimski tabor, od 19. do 22. januarja pa je bil vodniški tečaj za bodoče vodnike s področja Dolenjske.

V prvi izmeni je zimovalo 25 tabornikov, v glavnem osnovnošolskih otrok. Tik pred odhodom na tabor je zapadlo precej snega, tako da smo lahko veliko smučali. Ob popoldnevih smo izvedeli marsikaj novega o orientaciji, signalizaciji, prvi pomoči, o pripravljanju pohodov in o tem, kaj storiti ob nepredvidenih dogodkih. Bili smo tudi na dveh pohodih. Prvič smo šli k Lesenemu kamnu in do Črmošnjiške jelke, drugič pa do žage Rog. Tu smo tekmovali v kurjenju ognja v snegu, med potjo pa smo reševali najrazličnejše naloge iz taborniških specialnosti. Obiskali smo grobišči Pugled in Leseni kamen, kjer smo spomin na padle partizane počastili z minuto molka. Na poti smo v snegu videli medvedove sledi, pri Črmošnjiški jelki pa smo strmeli od spretnosti delavcev, ki so s traktorji vlačili les do ceste.

Večere smo preživljali po taborniško: ob pesmi in igrah, ogledali pa smo si tudi diapozitive z naših prejšnjih akcij in izvedli nočno vajo iz orientacije. Ker smo imeli le malo

bencina za agregat, smo večere preživljali ob dobrih starih svečah, ki pa so še prispevale k pravemu taborniškemu vzdušju.

V drugi izmeni so nabirali novo znanje mladi vodniki iz Mirne, Šentjerneja, Metlike, Črnomlja, Novega mesta in Straže. Bilo jih je 21. Tečaj je bil posvečen predvsem orientaciji in topografiji, zato je bilo več predavanj in pohodov, tako da prostega časa ni bilo veliko. Na zadnjem pohodu, ki je bil že kar prvo orientacijsko tekmovanje, smo svoje novo pridobljeno znanje tudi temeljito praktično preizkusili.

Ob koncu tabora smo med taborečimi izvedli anketo o uspešnosti tabora in večina jih je odgovorila, da je imel tabor eno samo veliko napako: bil je prekratek! Tudi kočjo lahko samo pohvalimo. Opremljena je odlično, od skupnih ležišč, spalnic, kuhinje, v kateri je naša kuharica ustvarjala prave mojstrovine, pa do jedilnice. V koči smo preživeli res čudovite dneve in se zato Gozdnemu gospodarstvu in Novolesu, ki sta nam te, verjetno najcenejše možne, počitnice omogočila, lepo zahvaljujemo. Upamo, da bomo lahko sodelovanje še razširili. Posebej se zahvaljujemo gozdarjem iz tozda Črmošnje za vso pomoč, ki so nam jo nudili v času tabora.

JOŽE SAJE

Taborniki pred domom na Resi. (Foto: Jože Saje)

Fricov pokal v Črmošnjicah

Športno društvo Gozdar je skupaj s smučarji Novolesa letos zopet priredilo tekmovanje v veleslalomu na smučiščih pri Črmošnjicah. Zaradi pomanjkanja snega se je tekmovanje nekaj let po vrsti odvijalo po drugih smučiščih v Sloveniji.

Letos so bile snežne razmere v Črmošnjicah boljše. Čudovito okolje, lepo vreme in lepe, žal pa preveč zapuščene Črmošnjice so privabile veliko tekmovalcev, zlasti delavcev Novolesa, ki so prevladovali nad smučarji gozdarji ne le po številu, temveč tudi po uspehih. Novolesova ekipa je močno pomlajena a z večimi smučarji.

Gozdarji smo bili na startu v manjšini, nasprotno kot pred leti, ko smo Novolesu odvzeli skupni pokal. Kot kaže, vnaprej nimamo več nobenih možnosti.

Organizator je kljub južnemu snegu progo dobro pripravil in izvedel tekmovanje v splošno zadovoljstvo, ob dokaj številni publiku, ki se je zbrala ob progi, na startu in v cilju.

Tekmovalce, ki so se srečno pripeljali do cilja, so čakale lepe nagrade kot spodbuda za udeležbo prihodnje leto.

ALOJZ PUHAN

Izredno veliko tekmovalcev se je letos udeležilo smučarskega tekmovanja za Fricov pokal v Črmošnjicah. Po številu pa tudi po uspehih so bili novolesovci močnejši od gozdarjev. Viktor Turk (na startu), revirni vodja iz toka Novo mesto, je bil drugi v svoji skupini.

Prvo mesto na GG pa sta osvojila: pri ženskah v A kategoriji Neva Thoržaski in pri starejših moških Alojz Serini.

Slalom v Kranjski gori

Kakor lani tako smo si tudi letos delavci tozda Gozdarstvo Črmošnjice ogledali v Kranjski gori tekmovanje v slalomu za svetovni pokal. Skorajda poln avtobus je krenil ob pol šestih zjutraj izpred delavskega doma in pot nas je vodila skozi Ljubljano v Kranjsko goro. Čeprav smo bili zelo zgodnji, so že prihajale množice ljudi, avtomobilov in avtobusov. Vse je bilo v veselem pričakovanju, kajti lanski uspeh Bojana Križaja in uspešen start naših v veleslalomu prejšnjega dne sta napovedovala veliko prireditev, za katero bi lahko rekli, da je slovenski praznik. V Kranjsko goro so namreč prihitali ljudje iz vseh krajev Slovenije. Preden smo se odpravili proti slalomišču pod Vitrancem, smo se dobro podprli. Strmina je bila taka, da je niti nekateri gozdarji

niso zmogli. Napovedovalec je že oznanjal začetek tekme in tekmovalci so se že bližali startu. Napočil je težko pričakovani trenutek, start Bojana Križaja. Po nekaj sekundah drzne Križajeve vožnje pa je med množico zarohnel močan krik obžalovanja, nemoči in celo jeze. Bojan je padel. Razočaranje je bilo brati z obrazov malo prej še navdušenih gledalcev. Porušile so se vse sanje o velikem uspehu Križaja, nihče ni pomišljal, da bo padel. To je bil hud udarec za nas gledalce. Še drugo veliko razočaranje pa nas je doletelo, ko je odpadel tudi Stenmark, ki se je po odlični vožnji zapletel med vrtica. Drugi tek smo gledali razočarani, obenem pa smo se tolažili, da nas bodo naši prihodnje leto bolj razveselili.

ALBIN ŠMUK

REZULTAT I 29. FRICOVEGA POKALA

Ženske (A kat.):

1. Neva Thorževskij, GG	27,49
2. Tatjana Šebenik, GG	29,43
3. Cvetka Šinkovec, Novoles	31,23

Moški (A kat.):

1. Anton Ravbar, Novoles	30,42
2. Viki Turk, GG	30,63
3. Jože Kren, Novoles	31,74
4. Albin Šmuk, GG	32,50

B-moški:

1. Janez Novinec, Novoles	27,96
2. Zdene Dular, Novoles	29,54
3. Jure Legan, Novoles	32,45
4. Stane Pirc, GG	35,19
7. Andrej Pečavar, GG	37,23
8. Jože Pečjak, GG	37,39
12. Andrej Grabrijan, GG	38,65

C-moški:

1. Slavko Medle, Novoles	32,34
5. Adi Štor, GG	39,30

D-moški:

1. Alojz Serini, GG	27,19
2. Jože Rade, GG	28,32
3. Slavko Kregar, Novoles	28,66
4. Mirko Bajt, GG	35,60
5. Jože Kure, GG	40,12
6. Jože Weiss, GG	53,72

Na letošnjem tekmovanju za Fricov pokal je tekmovalo rekordno število 109 tekmovalcev, od tega 75 iz delovne organizacije Novoles in 34 iz delovne organizacije GG.

Ekipno so zmagali novolesovci.

Prišel bo čas...

Postavil si bom vinski hram
tam gori pod goro.
Še lipico posadil bom
za senčico hladno.

Prišel bo čas,
ko ti in jaz
ne bova več živela.
Le lipa bo cvetela
spomladi nad vasjo.
Pod njo pa v senci
vnukov naših deca bo sedela
in pila bo ter pela.
Še vedela ne bo, da kdaj živela
sva ti in jaz,
kako v vinogradih
marljivo smo kopali,
ljubili se, sestankovali,
kako v življenju smo se gnali.
Ti in jaz.
Še spomnil se nihče ne bo,
da sploh smo kdaj bili.
Ti in jaz
in zmešani današnji čas.

SLAVKO KLANČIČAR, dipl. inž.

Varstvo pri delu

Poklicna obolenja manj pogosta

Medtem ko smo s pospešeno mehanizacijo telesno zelo napornih in nevarnih del, predvsem pri nakladanju, razkladanju, sortiranju in zlaganju lesa, uspeli bistveno znižati pogostost poškodb in zdravstvenih okvar, se stanje pri sečnji in pri spravilu lesa ne izboljšuje, če izznamemo zniževanje pogostosti poklicnih obolenj.

Znano je, da je delo gozdnega delavca telesno zelo naporno in nevarno, kar še posebej velja za sečnjo in spravilo lesa. Pri teh delih pogosto pride poleg dinamičnih tudi do velikih statičnih obremenitev z nenaravno držo telesa. Gibanje po vsemogočih neravnih terenih močno dodatno obremenjuje delavca med delom. Isto velja za neugodne mikroklimatske razmere na prostem, ki jim je delavec več ali manj izpostavljen vse leto. Predvsem delavci pri sečnji so izpostavljeni škodljivim vplivom hrupa in tresenja motornih žag, kar lahko privede do poklicnih obolenj sluha in do vibracijskih obolenj, predvsem ožilja na rokah. Na srečo se stanje na področju poklicnih obolenj izboljšuje, še zlasti glede vibracijskih obolenj, kar je posledica ergonomsko ustrežnejših motornih žag, ki jih postopoma uvajamo v gozdno proizvodnjo. Žage so lažje in povzročajo manj škodljivega hrupa in tresenja. Delavci pri sečnji in spravilu lesa pa so, poleg naštetih škodljivih vplivov dela, močno izpostavljeni možnostim za telesne poškodbe med delom, žal tudi za težke in smrtno nevarne poškodbe. Pogostost poškodb med delom je v gozdarstvu takoj za rudarstvom, vendar pa je resnost poškodb nižja. Naša DO je bila v letih 1978 – 1981 s pogostostjo poškodb med 9 in 12 odst. približno na republiškem povprečju gozdarstva, čeprav imamo pretežno listnate ali mešane gozdove, ki predstavljajo večjo potencialno nevarnost za nezgode s poškodbami. V desetletju od 1972 do 1982 so se pripetile tri težke telesne poškodbe s smrtnim izidom in več težjih telesnih poškodb, ki so povzročile invalidnost delavcev. Vse tri smrtne nesreče so se pripetile med sečnjo, težje telesne poškodbe pa tudi med spravilom s traktorji.

Iz podatkov za leto 1982 je razvidno, da se je pogostost

poškodb dvignila od 10,22 odst. (v letu 1981) na 12,55 odst. na zaposlene, resnost pa zvišala od 18 dni (v letu 1981) na 20,3 dni (v letu 1982). Ocenjujemo, da je dvig pogostosti v tesni zvezi s povečanjem sečnje v letu 1982, z večjim številom produktivnih delovnih dni delavcev zaradi blage zime in zaradi povečanega števila delavcev pri sečnji, spravilu in pri drugih fizičnih delih.

Seveda pa se s tem ne moremo zadovoljiti, saj že pet let zapored capljamo na mestu, pogostost poškodb je v glavnem enaka.

Iz priložene tabele je razvidno stanje poškodb v zvezi z delom po tozdih, s primerjavami med leti 1981 in 1982. Opazimo, da je pogostost poškodb pri vseh tozdih in pri toku Novo mesto izredno visoka, med njimi pa je samo tozd Straža imel nižjo pogostost v primerjavi z letom 1981. Z visoko pogostostjo na eni strani in izredno nizko resnostjo poškodb (4,7 dni) preseneča tozd Črnomelj.

Ob tem pa ponovno izredno preseneča podatek, da smo imeli lani 101 primer poškodb v zvezi z delom ali 12,55 % na zaposlene in kar 192 primerov nezgod s poškodbami izven dela (25,03 odst.). Pogostost poškodb zaposlenih izven dela je bila kar za 90 odst. višja, kakor pogostost poškodb v zvezi z delom.

Triinsedemdeset invalidov

Konec leta 1982 smo imeli v DO zaposlenega enega invalida II. kategorija in 72 invalidov III. kategorije. Invalidi III. kategorije so zaposleni v tozdih: Novo mesto (12), Straža (14), Podturn (22), Črmošnjice (8), Črnomelj (7), Transport in Gradnje (1), Vrtnarstvo in hortikultura (3) in v toku Trebnje (1). Zaposleni so pri lažjih in manj nevarnih delih v gojenju gozdov (33), pri vzdrževanju cest in napravi vlak (30), na žagah so štiri, v vrtnarstvu in drugje pa jih je pet. Ti delavci so stari povprečno 50 let, največ je bivših sekačev. Zaradi poklicnega obolenja je postal invalidnih 13, zaradi nezgod s poškodbami v zvezi z delom 9 in zaradi bolezni in nezgod s poškodbami izven dela 50 delavcev. Le malokateri sekač dočaka staro-

stno pokojnino. Poklicno obolenje je bilo poglavitni razlog za invalidnost sekačev samo v eni četrtni primerov.

Tudi traktoristom naj bi bila priznana beneficirana delovna doba

Zaradi opisanih delovnih razmer je bila sekačem pod določenimi pogoji v letu 1976 priznana beneficirana delovna doba (12 mesecev za 15 mesecev v letu). Nedvomno bo revizija te dobe, ki je v teku, priznala sekačem beneficirano delovno dobo še naprej, pri čemer pa možnost poklicnega obolenja ne bi smela imeti odločujočega vpliva (glej podatke o vzroku invalidnosti).

Tudi delo delavcev pri spravilu je telesno naporno in nevarno, traktoristi so tudi izpostavljeni nevarnemu hrupu in tresljam. Želeli bi, da bi bila tudi njim priznana beneficirana delovna doba, dokler ne bo mogoče delovnih razmer urediti varnostno.

Preprečiti poškodbe

Znano je, da smo varnostni preventivi v zvezi z delom vedno posvečali precejšnjo pozornost z ukrepi, kot so npr.:

- pošiljanje nanovo zaposlenih delavcev na predhodne posebne zdravstvene preglede v center za medicino dela;

- pošiljanje zaposlenih delavcev na obdobje posebne zdravstvene preglede;

- tehnično in varstveno vzgojno izobraževanje gozdarjev v okviru DO ali izven nje; gozdarje že tri leta izobražujemo tudi v lastnem izobraževalnem centru;

- skrb za nabavo ergonomsko ustrežnejših delovnih orodij, naprav in priprav ter še posebej motornih žag in drugih delovnih strojev, prevoznih sredstev itd.;

- izboljšave prevoznih delavcev na delo in z dela (manj utrujanja, manj nevarnosti za zdravje in poškodbe);

- izboljšave prehrane med delom;

- izboljšave normativov za nabavo in uporabo osebnih varstvenih sredstev (zimske hlače, kožuhi itd.);

- izboljšave delavskih nastanitvev, kuhinj in obednic;

- zagotavljanje ustrezne prve pomoči med delom;

- požarno nevarnejši objekti naše DO so protipožarno zadovoljivo opremljeni (žage, tesarnica, upravne zgradbe v naseljih, delavski centri), ljudje pa so dovolj usposobljeni za ravna-

nje v primeru požarov (pravilnik, dodatna navodila, občasni preizkusi);

- prevoz goriva oz. lahkovnetljivih tekočin in razstreliva ter hranjenje in uporaba le-teh je, razen redkih izjem, v skladu s predpisi;

- občasna preverjanja znanja s področja varstva pri delu potekajo v skladu s splošno in interno varnostno zakonodajo;

- v kratkem nameravamo pri CDS DO osnovati odbor za varstvo pri delu, ki bi ga sestavljali strokovnjaki za posamezne dejavnosti (v smislu agronomске skupine); ta bi lahko celovito in s tem uspešno deloval na področju varstva pri delu v DO.

Ovire za večjo varnost

Težnje za izboljševanje delovnih in življenjskih razmer gozdnih delavcev pa, žal, spremljajo negativni dejavniki za varno in zdravo delo, ki so pogosto posledica naglih sprememb na področju tehnologije dela, ki ji organizacija dela prepočasi sledi, kot npr.:

- odpravljanje ali zmanjševanje deleža lupljenja lesa je na eni strani koristno, ker se s tem zmanjša delež enega od najbolj nevarnih del v sečnji, na drugi strani pa se, ob povečanih izdelavnih normah, povečuje delež dela z motorno žago;

- podoben vpliv ima vse večji delež izdelave „goli“ ob vse manjšem deležu izdelave prostorninskega lesa;

- čas za ureditev sečišč se zaradi poenostavljanja ali celo opuščanja krajša in tudi s tem se delež dela z motorno žago povečuje;

- skupinsko delo sekačev in traktoristov z občasnim zaželenim menjavanjem dela se v splošnem še ni uveljavilo;

- občasno premeščanje sekačev na druga dela ni zadovoljivo, saj je neredno, po trenutni potrebi v proizvodnji ali le sezonsko, ko gre za pogozdovanja ali nekatera druga manjša dela; ob sedanjem številu 72 delovnih invalidov III. kategorije, ki jim lahko prištejemo še precej delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo, ki pa niso invalidi, za sekače zmanjka drugih del, ki bi rekreativno delovala na njihovo zdravje (začarani krog, ki pa ga bo treba razvozlati!);

- zadnja leta vse pogosteje zasledimo nevarna obnašanja gozdnih delavcev med delom in to celo kljub izboljšanju strokovno-tehničnemu in

varnostno-vzgojnemu izobraževanju. Vse pogosteje opazamo površno in nevarno delo pri podiranju dreves in izdelavi sortimentov, delavci prihajajo na delo brez nujno potrebnega orodja in pripomočkov za delo in celo brez zaščitnih čelad (kljub neštetim tragičnim iz-

kušnjam). Ali je v takih primerih vedno le delavec kriv, če pride do telesne poškodbe, invalidnosti ali celo smrti? Prav gotovo ne. Kje so delovodje, tehniki v revirju, revirni vodje, pomočniki vodij tozdrov itd., da ob takih primerih ne ukrepajo? Nujno je spremeniti odnos do

varstva pri delu do delovne in varnostne discipline ter sproti ukrepati.

Predpisov o varstvu je dovolj, treba jih je dosledno upoštevati

Varstvo pri delu prav gotovo ni namenjeno samo sebi, saj ima

poleg humanitarnega pomena tudi zelo močan vpliv na produktivnost in s tem na gospodarnost poslovanja. V ta namen ni potrebna nobena dodatna varnostna ali delovna zakonodaja, saj je imamo na pretek.

BOGO ŠPILETIČ, var. ing.

Spomini gozdarja Avgusta Bradača na partizanski Rog

Avgust Bradač je takrat zbral puške, mitraljeze, strelno municijo in ročne bombe. V topliški dolini so že leta 1941 obstajale prve oborožene partizanske enote. Partizani so tu dobili orožje in hrano še pred napadom na Bučko. V tem boju je sodelovalo tudi več fantov iz topliške doline.

V zimi 1941/42 so po vaseh utrdili OF, katere odbori so organizirali skrivališča za številne ilegalce. Organizirani člani so seznanjali prebivalstvo s početjem in o namenih okupatorja. Pripravljali so se za partizansko pomlad leta 1942, ko so zopet ozelenele roške hoste. Prazne kočevske vasi v Rogu, ko so jih Kočevarji zapustili, so partizanom prišle zelo prav.

Mnogi od tistih prvih borcev v topliški dolini, ki so že leta 1941 sodelovali v OF, so postali znani in odgovorni voditelji, komandirji in komandanti v NOV. O snovanju in delovanju OF v topliški dolini bi bilo možno napisati debelo knjigo, toda v

teh spominih omenjamo na kratko le tiste dogodke, ki so povezani z delom Avgusta Bradača. Bil je eden najpomembnejših stebrov NOG (narodno-osvobodilnega gibanja) na tem območju in vodstvo IO OF in glavnega poveljstva partizanskih enot mu je zaupalo zelo odgovorne naloge.

Delovanje Bradača pa ni ostalo skrito okupatorskim voľljačem. Čeprav je delal v kar največji tajnosti, je moral kmalu v ilegalno in ljudem, sovražnim OF, se je izogibal. Za kako pomembnega so ga ocenili Italijani, govori tudi dejstvo, da so za njegovo glavo razpisali nagrado in tiralico obenem.

Tisto zimo so aktivisti in partizani dobro prestali. Za kake večje boje ni bilo možnosti, živahna pa je bila propaganda, saj so se po vaseh in zaselkih pojavljali letaki, ki so prebivalstvo pozivali v nezprosene boj.

Auersperg se z italijansko zasedbo ni mogel pomiriti in je že

pred zimo poslal svoje uslužbenke med prebivalce zbirati podpise za zahtevo, naj naše kraje zasede nemška vojska. Z zbiranjem podpisov niso uspeli, pač pa so morali Auerspergovi delavci na najvišjem mestu v bližini gradu postaviti trideset metrov visok mlaj s kljukastim križem na vrhu. Italijani tega mlaja niso gledali mirno in zahtevali so, da se poleg kljukaste ga križa obesi še italijanska zastava. Ker do vrha ni mogel nihče splezati, so zastavo privezali na mestu, kjer je bil pritrjen vrh. Štab italijanske vojske pa s tem ni bil zadovoljen. Tako so morali še istega dne mlaj podreti. Dogodek z mlajem omenjamo zato, da bi spomnili na to, kako pomembno je bilo za peto kolono, da bi naše kraje zasedli Nemci. Ljudje v kočevskih vaseh, ležečih na območju Roga, so bili že pred vojno pod močnim propagandnim vplivom kulturbundovcev o veličini in moči nemškega gospodarstva. Mnogo se jih je zato odselilo na delo v Nemčijo. Prebivalci te doline pa

so iz dneva v dan na lastni koži preizkušali, da je okupacija nesreča, pa naj bo nemška ali italijanska.

Na začetku leta 1942, bil je še sneg, je Bradač kahal oglje pod vznožjem Roga nad Žago v Soteski. Nihče pa ni, tudi njegovi znanci komunisti, vedel, da je imel že takrat od glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, od Borisa Kidriča in Matije Mačka, strogo tajno nalogo, da preišče ves kočevski Rog in najde najbolj skrite vrtače, kraške jame in težje dostopna mesta, ki niso bila zaznamovana na vojaških zemljevidih. Avgust je puščal dneve in dneve svojega pomočnika pri kopi samega, saj se je nanj lahko zanesel. Sam pa je križaril po Rogu, že oborožen s puško, a še vedno pokrit s klobukom širokih krajevcev. Ob dežju in neurju, sredi meglenih in sivih

gozdov se je skrivnostni popotnik stisnil v zavetje pod gosto krošnjo drevesa. Še sam ni vedel, da je prav on prvi izvidnik partizanske NOV, za katero mora poskrbeti skrita mesta za bolnišnice, vojaške ustanove in skladišča. Včasih se ga je na teh pohodih lotevala težka utrujenost in oči so mu kar same padale skupaj. Posebno lepo pa mu je bilo, kadar se je ob jasnem in sončnem dnevu povzpел visoko na Rog in opazoval dolino. Oglasil se je opoldanski zvon, njegove misli pa so obiskale dom. Spomnil se je žene in svojih doraščajočih otrok, ki so postali že pravi mladi partizani, pionirji. Žal tudi njim vojna ni prizanašala. Tudi njegov ljubljenec je kasneje postal njena žrtev. Ubila ga je mina.

Z bistrimi očmi je preiskoval Rog in odkril skrite kotičke pod zavetnimi skalami, v globočah, jamah in vrtačah, kar vse je kasneje služilo ljudski vojski. Kot topniški podčastnik se je dobro spoznal na vojaško karto, toda rabil jo je malo, ker je Rog temeljito poznal. V poštev mu

(Nadaljevanje na 44. str.)

Osebję partizanske bolnišnice Lesen kamen v Kočevskem Rogu septembra 1943. (Fotografija iz Muzeja ljudske revolucije Slovenije)

(Nadaljevanje s 43. str.)

je prišla le toliko, da je odčital Bukovo gorico in Kragulji vrh. Obšel je doline in vse vrhe, vstevši najvišji vrh Roga. Ko je našel kaj primerne, je v zemljevid, ki si ga je sam zamislil, označil položaj mesta pa tudi v gozdu je pustil skrito znamenje. Njegovi pohodi po Rogu so seveda morali biti kar najbolj tajni. Mnogokrat se je moral skriti pred Auerspergovimi čuvaji, ki so takrat še vedno opravljali svojo službo.

Z delom, ki je trajalo več kot dva meseca, je Avgust opravil

svojo prvo večjo partizansko izkušnjo. Čeprav ni v celoti poznal namena in vloge svojega raziskovanja, pa se je zavedal, da dela nekaj pomembnega in velikega. V vaseh po dolini je bilo osnovanih vse več narodno-osvobodilnih odborov, visoko gori v gozdovih pa je Avgust Bradač že zaznamoval naravne postojanke za našo vojsko.

Okupatorji so slutili, da z zimskimi racijami, ki so jih izvajali po vsem slovenskem ozemlju, ne bodo zatrli narodno-osvobodilnega gibanja. In res so se partizani v zimi 1941/42 temeljito pripravili na pomlad, ki jo sedaj upravičeno imenujemo partizanska pomlad.

Na Dolenjskem so se začele zbirati partizanske čete, iz njih pa sta nastala dva odreda, eden vzhodno in drugi zahodno od železniške proge, Rog z opuščeniimi kočevskimi vasi je postal pravo partizansko zaledje, saj ni bilo opuščene vasi, v kateri se ne bi nastanile zaledne partizanske enote. Naj omenimo le nekatere. Nad Smuko sta bili vasi Gornja in Dolnja Topla reber, globlje v Rogu vasi Sv. Peter, Luža, Kunč, Pogorelec, Komolec, sredi prostranih gozdov pa Podstenice, kjer je bila tudi žaga, in Daleč hrib, Topli vrh, Rampoha, Ribnik, Štale in še nekaj manjših zaselkov. Bukev spomladi 1942 še ni ozelenela, v naštetih vaseh pa je že bilo živahno, toda namesto Kočevarjev so v njih prebivali fantje in dekleta s triglavkami, ki jih je krasila rdeča zvezda.

TONE VIRANT

(Nadaljevanje prihodnjič)

OBVESTILO

Kratek čas po sprejetju sprememb pravilnika o osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev na referendumu 18. februarja so delavski svet tozdog, tokov in DSSS že objavili razpisa za dodelitev stanovanjskih posojil in za dodelitev družbenih stanovanj. Za posojila bo razdeljenih 12 milijonov dinarjev, dodeljena pa bosta dva družbena stanovanja in sicer tri-sobno na Mestnih njivah v Novem mestu in dvosobno v Črnomlju (Čardak). Rok za vlaganje prošenj za posojila je 20. marec, za stanovanje v Novem mestu 30. maj, v Črnomlju pa 20. julij. Oba razpisa sta bila objavljena na oglasnih deskah vseh tozdog, tokov in DSSS.

Črmošnjiški gozdarji z ljubeznijo in spoštovanjem skrbijo za partizansko bolnišnico v Zgornjem Hrastniku. Ko je sredi februarja zapadel sneg, so z vseh stavb odmetali sneg in tako odstranili nevarnost, da bi se poškodovale strehe barak, ki so dragocen spomin na partizansko zdravstvo med NOB. (17. februarja; foto: Alojz Puhan)

Že zgodaj zjutraj 17. februarja so se črmošnjiški gozdarji z lopatami v rokah peš napotili po cesti proti Komarni vasi in nato po celem snegu proti partizanski bolnišnici v Zgornjem Hrastniku, da bi pregledali, kako je z barakami in jih razbremenili 80 centimetrov debele snežne odeje. (Foto: Alojz Puhan)

Na Gozdnem gospodarstvu so zaposleni povečini moški, zato je tudi njihovih fotografij v Dolenjskem gozdarju več kot ženskih. Toda v marcu, ko praznujemo dan žena, se spodobi, da priobčimo posnetek skupine tovarišic iz DSSS, ki so se zbrale, da bi proslavile svoj praznik.

DOLENJSKI GOZDAR

Sodelujte v glasilu svoje delovne organizacije!

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilu izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca, Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom DITC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.